

117. Bijbelstudie over DEN TIN OGRI - DE TIEN PLAGEN - ESER HAMAKOT עשר־המכות

Zowel in de Pesach Hagada alsook in de Parashiot וַאֲרָא Va'era en בֹּא Bo nemen de tien plagen van Egypte een speciale plaats in. Deze tien plagen die de Eeuwige over de Farao en zijn hele volk liet neerkomen, gebruikte haShem niet alleen als middel om druk op de Farao uit te oefenen om daarmee de vrijlating van Zijn volk uit de slavernij af te dwingen, maar ook om aan het hele Egyptische volk te laten zien wie Hij is en om aan hen de omvang van Zijn macht over de hele schepping te tonen. Daarnaast hadden de tien plagen echter nog een specifiek doel, dat de Eeuwige in שמות Sh'mot [Exodus] 12:12 nadrukkelijk aan Moshe bekend heeft gemaakt: *“Ik zal alle Egyptische goden van hun voetstuk stoten, want ik ben de Eeuwige!”* (Nieuwe Bijbelvertaling). Eigenlijk liepen de Egyptenaren toen net zo gebukt onder de slavernij als de Israëlieten, maar dan nog vele malen erger! Natuurlijk niet op de eerste plaats als slaven van de Farao, maar veelmeer als slaven van hun eigen afgoden, die zowel alle facetten van hun dagelijkse leven alsook hun zielen in een stevige greep hielden. De Eeuwige had met de plagen dus zowel de bevrijding van Zijn eigen volk Israël uit de slavernij van de Farao alsook de bevrijding van het Egyptische volk uit de slavernij van hun afgoden op het oog en daarom waren de tien plagen dus op de eerste plaats niet als strafgericht tegen het volk van Egypte bedoeld, maar tegen de afgoden die door de Egyptenaren werden vereerd en aanbeden inclusief de Farao zelf. In die tien verschrikkelijke plagen pakt de Eeuwige rechtstreeks alle godheden van Egypte aan, want elke plaag heeft een aantoonbare verbinding met een of ander bijgeloof uit de Egyptische mythologie. Met de tien plagen viel haShem alle godheden aan, die langs de Nijl werden vereerd. Stuk voor stuk liet de G'd van Israël aan de Egyptenaren zien dat Hij ver uitsteekt boven de goden die door hen werden aanbeden, waarmee Hij hen de mogelijkheid bood een keuze te maken om net zo goed als de Israëlieten ook uit hun eigen - geestelijke - slavernij bevrijd te worden. De goden die zij dienden, waren immers niets anders dan demonen! De nuchtere westerlingen moeten dus niet zo naïef zijn te denken, dat de Egyptische goden slechts verzinsels zijn, die op een rijke fantasie berusten. Kijk uit! Ze zijn echt geen sprookjesfiguren, maar reële bovennatuurlijke boze machten die weliswaar verslagen zijn, maar nog steeds actief, zij het onder andere namen en in andere gedaanten! Ten tijde van de Farao's was het geloof in de Egyptische afgoden de officiële staatsgodsdienst en iedere god of godin had zijn of haar eigen standbeeld en tempel waar hij of zij werd aanbeden. Het dienen en aanbidden van deze afgoden was echter niet alleen een intellectuele beoefening van de bovenklasse, maar vooral onder het gewone volk een zeer praktisch geloof omdat elke godheid een specifieke taak of functie had, waarop men in bepaalde situaties een beroep kon doen. Zo waren er bijvoorbeeld godheden die gespecialiseerd waren in geneeskunde en anderen die verantwoordelijk waren voor de landbouw en uiteraard ook voor de vruchtbaarheid. Voor alle problemen die zich in het dagelijkse leven van de Egyptenaren voordeden kon men dus de priesters van deze goden raadplegen. Omdat de mensen echter werden beheerst door bijgeloof durfde niemand te twifelen aan de macht van deze afgoden, waardoor ze dus eigenlijk gebukt gingen onder hun heerschappij en op de eerste plaats onder de heerschappij van de Farao, die zelf gezien werd als een god! Omdat zijn eigen positie dus afhankelijk was van de vrees voor de goden kon de Farao niet toegeven aan de eisen van Moshe en Aharon. Als hij zou bezwijken onder de plagen zou zijn eigen volk zien hoe onmachtig hijzelf en al hun goden waren ten opzichte van de almacht van de G'd van Israël. Daarom bleef de Farao hardnekkig weigeren om de Israëlieten te laten gaan, maar de gevolgen waren indrukwekkend. Met iedere plaag pakte de Eeuwige één of meerdere Egyptische afgoden aan. In שמות Sh'mot [Exodus] 12:12 heeft Hij zelf gezegd: *“Alle goden van Egypte zal Ik afstraffen!”* (Groot Nieuws Bijbel) of in de vertaling van Het Boek: *“Ik zal de afgoden van Egypte voor schut zetten!”* **Surinaams:** *“Mi sa strafu den krukutu-gado fu Egipiti-kondre!”* **Hindoestaans:** *“Ham sab Egypte ke bhagwán ke sarmábe!”* **Javaans:** *“Mangkono uga sakehe elohime wong Mesir bakal Sunpatrapi paukuman!”* Daarin is de Eeuwige zeer zeker geslaagd, en met de tien plagen die Hij over Egypte zond,

beantwoordde Hij ook op niet mis te verstane wijze de vraag van de Farao: “Wie is de Eeuwige, naar Wie ik zou moeten luisteren om Israël te laten gaan? Ik ken de Eeuwige niet en ik zal Israël ook niet laten gaan!” (שמורת Sh'mot [Exodus] 5:2). Na de tiende plaag kende hij de Eeuwige wel degelijk en liet hij Israël maar al te graag gaan, want: “De Eeuwige had in die nacht alle goden van Egypte verslagen!” (במדבר B'mid'bar [Numeri] 33:4, Het Boek). De eerste demon, die de Eeuwige had aangepakt, was Apophis, de slang, de belichaming van het kwaad:

De staf die in een slang veranderde (Hebreeuws: תנין Tanin)

“De Eeuwige echter zeide tot Moshe [Mozes]: Zie, Ik stel u als G'd voor Farao; en uw broeder Aharon [Aaron] zal uw profeet zijn. Gij zult alles zeggen wat Ik u gebied, en uw broeder Aharon zal bij Farao het woord voeren, opdat deze de Israëlieten uit zijn land laat gaan. Maar Ik zal het hart van Farao verstokken, en Ik zal Mijn tekenen en wonderen talrijk maken in het land Egypte, doch Farao zal naar u niet luisteren. Daarom zal Ik Mijn hand op Egypte leggen en Mijn legerscharen, Mijn volk, de Israëlieten, uit het land Egypte leiden onder zware gerichten. En de Egyptenaren zullen weten, dat Ik de Eeuwige ben, wanneer Ik Mijn hand tegen Egypte uitstrek en de Israëlieten uit hun midden wegleid. Aldus deden Moshe en Aharon; zoals de Eeuwige hun geboden had, zo deden zij. Moshe nu was tachtig jaar oud en Aharon drieëntachtig jaar, toen zij tot Farao spraken. En de Eeuwige zeide tot Moshe en Aharon: Wanneer Farao tot u zegt: vertoon een wonder teken, dan zult gij tot Aharon zeggen: neem uw staf en werp die neer voor het aangezicht van Farao; dan zal hij een slang worden. Moshe en Aharon kwamen tot Farao en zij deden, zoals de Eeuwige geboden had; Aharon wierp zijn staf neer voor het aangezicht van Farao en zijn dienaren, en hij werd een slang. Daarop riep Farao van zijn kant de wijzen en de tovenaars en ook zij, de Egyptische geleerden, deden door hun toverkunsten hetzelfde. Ieder wierp zijn staf neer en deze werden tot slangen; de staf van Aharon echter verslond hun staven. Maar het hart van Farao verhardde en hij luisterde niet naar hen, zoals de Eeuwige gezegd had.”

Surinaams: “Masra taki gi Moshe [Moses]: Mi sa meki yu tan na Farao ai, leki Gado srefi, èn yu brada Aharon [Aaron] en sa de yu profeti, disi sa teki yu wortu, puru gi Farao. Ma ala dati Farao no sa yere unu, en hati sa tranga fu tru, èn dati sa meki Mi du furu marki èn bigi wondru-wroko na heri Egipiti-kondre, te ala Egipiti-suma sa si, na Mi srefi puru den pikin fu Israel na den mindri; èn na wan tranga fasi Mi sa du dati. We Moshe nanga Aharon du so, leki Masra taki gi den. Da srefi ten Moshe ben owru aititentin yari, ma Aharon ben abi aititentin na dri yari. Di Moshe nanga Aharon kon baka na Farao, Aharon teki en tiki, a hiti en na gron reti na Farao fesi, èn na fesi fu den tra gran-masra fu kondre; bikasi na so Masra ben taki, den mu du, efi Farao no wani yere den, efi sonten a sa taki, meki den gi en wan beweisi, fu a kan si, dati wan Gado ben seni den. We so esi Aharon hiti da tiki na gron, nomo da tiki tron wan sneki. Ma daten tu suma ben de na Egipiti-kondre, tu bigi tofru-man, den ben sabi tu, fu meki furu dangra-sani nanga da takru tofru-wroko fu den. We disi Moshe nanga Aharon ben du da wondru-wroko na Farao fesi nanga da tiki, nomo Farao seni kari den tu suma wanten, nanga den tra winti-man, fu den sori Moshe nanga Aharon, dati den kan du sosani tu. En di den kon na Farao oso, ibriwan hiti en tiki na gron, èn nanga da tofru-wroko fu den den meki den tiki tron sneki tu; ma da tiki fu Aharon kisi ala den tra tiki, a swari den. Ma nanga ala dati Farao hati ben tranga ete, a no wani yere Moshe.”

Hindoestaans: “Tab bolis: Ham toke rája ke áge ek málik karab. Tor bhái Aharon [Áron] tor bolwár rahiga. Tu ose sab kuch bolihe jaun Ham tose bolab. Tab u rája se boliga ki oke cáhi Israel logan ke Egypte me se jáin dewe ke. Ham Egypte log ke dher acambho kám dekhábe. Baki Ham rája ke dil patthar ghat kar debe. Aur u tulogke bát na suniga. Ohi se Ham ápan bisál sakti dekhábe aur Egypte log ke khub saja debe. Israel log Hamár janta hai aur Ham usabke kul ke kul Egypte me se nikárab. Jab Ham Egypte ke manai log ke ápan máhán sakti dekhábe, tab usab ján jáiga ki Ham Prabhu báti. Aur Moshe [Mosas] aur Aharon [Áron] karis jaise Prabhu bolis raha. U tem jab u duno rája se batiát raha, tab Moshe assi aur Aharon tiási baris ke raha. Prabhu Moshe aur Aharon se bhi bolis: Jab rája mángi ki tulog ek acambho kám kar, tab Moshe ke cáhi Aharon se bole ke: Ápan danda rája ke áge big de. Tab dandwa ek sáp me badal jáiga. Aisane u duno rája lage áil aur karis jaise Prabhu bolis raha. Aharon ápan danda rája aur okar kamkarta log ke áge jamin par big deis. Tab dandwa ekgo sáp me badal gail. Tab rája ápan bidwán aur jádugirh log ke bolwáis. Aur ulog ápan jankamanka se bhi ohi kám karis. Sab koi ápan ápan danda jamin par bigis aur sab danda ek ekgo

sáp me badal gail. Bas Aharon ke dandwa ekwan ke lil leis! Tabbo rája ápan dil patthar ghat kar leis jaise Parmeswar bolis raha. U Moshe aur Aharon ke báy na sunis!” **Javaans:** “Pangeran Gusti Elohim banjur ngandika marang Nabi Moshe [Musa]: Wruhanira, sira iku Sunangkat dadi Elohim tumrap Pringon, lan Aharon [Harun] kakangira, iku bakal dadi nabinira. Sira ngutyapna sabarang kang wus Sundhawuhake marang sira, lan Aharon kakangira, kang banjur matur marang Pringon, supaya nglilanana wong Israel lunga saka ing tanahe. Nanging Ingsun bakal mangkotake atine Pringon, lan Ingsun bakal ngakehake pratandha lan kaelokan ana ing tanah Mesir. Manawa Pringon ora ngrungokake marang sira, ing kono Ingsun bakal ndhawuhake astaningSun marang tanah Mesir sarta ngirid wadya-balancingSun, iya umatingSun Israel metu saka tanah Mesir, kalawan paukuman-paukuman kang abot. Ing kono wong Mesir bakal padha sumurup yen Ingsun iki Gusti Elohim, yaiku samangsa Ingsun ngagagake astaningSun marang tanah Mesir lan ngentasake wong Israel saka ing satengahe. Nabi Moshe lan Rama Aharon tumuli padha ngestokake sadhawuhe Pangeran Gusti Elohim, iku ditindakake kabeh. Anadene nalika iku yuswane Nabi Moshe wolung puluh taun lan Rama Aharon wolung puluh telu taun, ing nalikane padha munjuk marang Sang Prabu Pringon. Pangeran Gusti Elohim tumuli ngandika marang Nabi Moshe lan Rama Aharon: Manawa Pringon akon marang sira: Sira nuduhna sawijining mukjijat, nuli sira ndhawuhana Aharon: Jupuken tekenmu, lan untyalna ana ing ngarsane Sang Prabu Pringon, nuli bakal malih dadi ula. Nabi Moshe lan Rama Aharon tumuli padha sowan marang ing ngarsane Sang Prabu Pringon, sarta nindakake kaya kang wus didhawuhake dening Pangeran Gusti Elohim. Rama Aharon nguntyalake tekene ana ing ngarsane Sang Prabu Pringon lan ing ngarepe para abdine, tekene banjur malih dadi ula. Sang Prabu Pringon tumuli nimbali para sarjana lan juru sibir, lan para ahli Mesir mau iya padha tumindak mangkono uga srana japa-mantrane. Siji-sijine padha nguntyalake tekene, lan teken-teken iku padha dadi ula, nanging tekene Rama Aharon nguntali teken-tekene wong-wong mau. Ewadene panggalihe Sang Prabu Pringon tetep puguh, temahan ora karsa miyarsakake ature Nabi Moshe lan Rama Aharon, kaya kang wus dipangandikakake dening Pangeran Gusti Elohim.” (שְׁמוֹת Sh’mot [Exodus] 7:1-13).

In vers 1 zegt de Eeuwige, dat Hij Moshe als G'd voor de Farao zal stellen. Dat wil niet zeggen, dat Hij Moshe daadwerkelijk tot een god gemaakt heeft, maar dat hij als gelijke recht op mag staan voor de Farao, die als god vereerd wordt, en niet voor hem hoeft neer te buigen. Moshe en Farao zijn elkaars gelijken, want Moshe is de afgezant van de Eeuwige en staat daar in Zijn autoriteit. Daar komt natuurlijk nog bij, dat Moshe als prins van Egypte onder de naam Moses ook daadwerkelijk aan de Farao Ramses II gelijk was omdat beiden als broers met elkaar zijn opgegroeid aan het hof van de oude Farao Seti I en elkaar maar al te goed kenden. Er staat dus ook nergens geschreven dat de Farao Moshe bevolen heeft om voor hem neer te knielen of hem door zijn lijfwachten daartoe gedwongen zou hebben. Integendeel! Hij keek wel uit, want in שְׁמוֹת Sh'mot [Exodus] 11:3 lezen we namelijk, dat Moses een zeer gezien man was in het land Egypte, bij de dienaren van de Farao en bij het gewone volk. In de Nieuwe Bijbelvertaling staat: “Moshe stond zelfs in hoog aanzien bij de hovelingen en bij het Egyptische volk!” Dat is dus een feit waar de Farao rekening mee moest houden: Moshe was zijn gelijke! Dat de staf van Aharon in een slang veranderde, vond hij echter niet zo boeiend. De Farao was daarvan echt niet onder de indruk, want zijn eigen hoftovenaars deden immers hetzelfde. Maar wat daarna gebeurde, had hij niet verwacht en was ronduit schokkend voor alle aanwezigen: de slang van Aharon vrat alle slangen van de tovenaars op! Dat was een gevoelige nederlaag voor Apophis! Deze reusachtige slangendemon gold in de Egyptische mythologie als tegenspeler van de zonnegod Ra en was als zodanig symbool van de donkere machten. Apophis werd op wandschilderijen vaak afgebeeld als een grote, kronkelende slang om daarmee te benadrukken dat de slang zeer groot was. Verschillende soorten slangen hebben model gestaan voor deze afgod. In het Boek der doden staat een magische spreuk ter bestrijding van deze slangendemon. Moshe en Aharon hadden deze spreuk niet nodig. Door zijn staf in een grote slang te laten veranderen die vervolgens de eveneens in slangen veranderde staven van de Egyptische tovenaars verslond, heeft Aharon voor de ogen van alle aanwezigen Apophis vernederd en op zijn plaats gezet. Ook tegen de godin Hathor was deze aanval gericht, want haar eerste vorm was namelijk die van een oerslang. Op zeker moment was zij erg vertoornd en dreigde ermee de hele schepping te vernietigen en zelf terug haar vorm van slangengodin aan te nemen. Daarom wordt zij vaak

afgebeeld met een cobra op het voorhoofd en zelfs op de hoofdtooi zelf ontbreekt de cobra niet, het symbool dat herinnert aan de oervorm van de moedergodin, de slang. Het Hebreeuwse woord תנין Tanin, dat in deze tekst met 'slang' wordt vertaald en in andere bijbelteksten met 'monster', of in de Griekse Septuaginta zelfs met 'draak', heeft echter ook de betekenis van krokodil. Als wij dus van deze vertaling uitgaan wordt door het schrikrijke wonder met de staf van Aharon naast Apophis nog een andere Egyptische afgod voor schut gezet en overwonnen: Sobek, die doorgaans wordt afgebeeld met een krokodillenkop. Sobek was de zoon van de moedergodin Nit en werd vooral vereerd in Fayum. Die regio werd zo sterk geassocieerd met de krokodillengod, dat de Grieken een stad in de buurt zelfs Crocodilopolis noemden. Sobek was de god van het water en volgens de Egyptische mythologie is de Nijl ontstaan uit zijn zweet. Daarom symboliseerde deze godheid met de kop van een krokodil de vruchtbaarheid van de Nijl en de kracht van de Farao's. De kracht van de Farao werd gebroken doordat de reptielen van de tovenaars werden verslonden door het reptiel van Aharon, maar de vruchtbaarheid van de Nijl werd vernietigend aangetast door de eerste plaag.

1e plaag: Bloed (Hebreeuws: דם Dam)

"En de Eeuwige zeide tot Moshe [Mozes]: Het hart van Farao is onvermurwbaar, hij weigert het volk te laten gaan. Ga in de morgen tot Farao; zie, hij is gewoon naar het water te gaan, gij zult hem opwachten aan de oever van de Nijl en de staf, die in een slang veranderd is geweest, in uw hand nemen. En gij zult tot hem zeggen: de Eeuwige, de G'd der Hebreëen, heeft mij tot u gezonden met de boodschap: laat Mijn volk gaan, om Mij te dienen in de woestijn; maar zie, tot nu toe hebt gij niet willen horen. Zo zegt de Eeuwige: hieraan zult gij weten, dat Ik de Eeuwige ben: zie, ik zal met de staf die in mijn hand is, op het water in de Nijl slaan; het zal in bloed veranderd worden, en de vis in de Nijl zal sterven, zodat de Nijl zal stinken; dan zullen de Egyptenaren het water uit de Nijl niet kunnen drinken. Toen zeide de Eeuwige tot Moshe: Zeg tot Aharon [Aaron]: neem uw staf en strek uw hand uit over de wateren der Egyptenaren, over hun stromen, hun kanalen, hun poelen en al hun verzamelplaatsen van water, opdat zij bloed worden, en er zal bloed zijn in het gehele land Egypte, zelfs in het houten en stenen vaatwerk. En Moshe en Aharon deden, zoals de Eeuwige geboden had; hij hief de staf op en sloeg het water in de Nijl voor de ogen van Farao en zijn dienaren, en al het water in de Nijl werd in bloed veranderd; De vis in de Nijl stierf, zodat de Nijl stonk en de Egyptenaren het water uit de Nijl niet konden drinken; en er was bloed in het gehele land Egypte. Maar de Egyptische geleerden deden door hun toverkunsten hetzelfde, zodat het hart van Farao verhardde en hij naar hen niet luisterde, zoals de Eeuwige gezegd had. Farao wendde zich af, ging naar huis en nam ook dit niet ter harte. Alle Egyptenaren echter groeven in de omgeving van de Nijl naar water om te drinken, want Nijlwater konden zij niet drinken. Zo verliepen zeven volle dagen, nadat de Eeuwige de Nijl geslagen had!" **Surinaams:** *"We dei-broko mamanten Masra seni Moshe [Moses] nanga Aharon [Aaron] go na watra-sei na wan liba, disi den kari Nil, fu den miti Farao dedape, bikasi ala mamanten Farao ben lobi go dape go begi na da liba. En Masra taki gi Moshe, meki a aksi Farao wantron moro, efi a sa gi den pasi fu gowei; ma efi sonten a no wani, dan Aharon mu teki da tiki fu en, naki na ini da liba, èn dati sa meki da watra tron brudu. We Moshe nanga Aharon du so, leki Masra Gado taki gi den, èn na Farao ai srefi Aharon langa en anu, a naki da watra nanga en tiki, èn so esi da tiki mofo meri da liba nomo, da srefi momenti ala watra fu da liba tron brudu wanten, te na ini ala den pikin krika srefi na heri Egipti-kondre, da watra ben tingi so te den Egipti-suma ben fisti fu en, den no ben kan dringi da liba-watra moro, èn de fisi srefi kon dede na ini. Efu den no ben abi pikin peti ete na wan oso so, disi ben abi krin watra, no wan suma ben sa abi watra fu dringi. Ma ala dati no ben seki Farao hati ete, awansi da brudu ben lon doro na ini den liba sebi dei langa; bika disi den Egipti-tofru-man ben gersi Aharon da srefi sani tu, den meki watra tron brudu, dati meki Farao no ben wani bribi Masra ete!"* **Hindoestaans:** *"Tab Prabhu Moshe se bolis: Rája ke dil patthar ghat hoi gail hai. U na mánge hai ki janta log jái. Tu sabere me okare lage jaihe. U hardam Nail nadi ke páni ke kináre ja hai aur tu oke huwa par agorihe. Jaun dandwa sáp me badal gail raha, oke ápan háth me leile rahihe. Tab rája se bolihe: Prabhu Hebar log ke Parmeswar hai, aur U hamme ápke pás patháís hai. U bolis hai ki: Hamár janta log ke jáin de saibána me Hamme puje khátin. Baki áp i bát na manle hai. Ohi se Prabhu bhi bole hai: Tu ján jaihe ki Ham Prabhu báti. Ham i danda se*

Nail ke páni par pítab, tab páni khun me badal jáiga. Tab sab machari mar jáiga aur Nail gandh máriga. Egypte ke manai log i páni na pi páiga. Prabhu bhi bolis: Tu Aharon se bol de: Ápan danda sab Egypte ke nadi, kandál, peti aur báki ke uppar utháw. Tab des bhar me sab páni khun me badal jáiga. Cáhe lakari ki to ita ke macán par ke dharal páni, Egypte des bhar me sab páni khun me badal jáiga. Moshe aur Aharon karis jaise Prabhu bolis raha. Aharon ápan danda leike rája aur okar kamkartan ke sámne Nail nadi ke páni par pitis. Tab nadi ke páni khun me badal gail. Tab sab machari marke gandháil lagal. Aur Egypte ke manai log nadi ke páni na pi sakat raha. Usabke des me sagaro kháli khun raha. Tab Egypte ke jádugirh log ápan jankamanka se bhi ohi kám karis. Tab rája ápan dil patthar ghat kar leis aur Moshe aur Aharon ke bát na sunis. Aisane Prabhu to bolis raha. Tab rája i sab bát par dhíán na lagáis aur u ghumke ápan mahal me cal gail. Egypte log nadi ke páni na pi sakat raha, tab ulogke cáhat raha Nail ke nadi ke ás pás me náwa peti khode ke páni piye khátin. I musibat aisane sát roj raha!” **Javaans:** “Pangeran Gusti Elohim tumuli ngandika marang Nabi Moshe [Musa]: Atine Pringon iku wangkot, ora gelem nglilani lunga bangsa iku. Sira sowana marang Pringon ing wayah esuk, yaiku yen mbeneri metu menyang bengawan kaya adate, sira ngentenana ana ing sapinggire bengawan Nil karo nyekel teken kang maune malih dadi ula. Sira banjur matura mangkene: Pangeran Gusti Elohimipun tiyang Ibrani, sampun ngutus kawula sowan ing ngarsa dalem, dhawuhipun: Sira nglilanana lunga umatingSun, supaya padha saosa pangabekti marang Ingsun ana ing pasamunan. Ewadene ngantos dumugi samangke, panjenengan dalem boten karsa miyarsakaken. Margi saking punika, makaten pangandikanipun Pangeran Gusti Elohim: Anggonira sumurup yen Ingsun iki Gusti Elohim, srana mangkene: Lah teken ingkang wonten ing tangan kawula punika badhe kawula sabetaken dhateng ing toya ing benawi Nil, toyanipun lajeng badhe malih dados rah, ulam-ulam ingkang wonten ing benawi badhe sami pejah, benawinipun badhe ngganda batyin, sarta tiyang Mesir sami boten purun ngombe toya ing benawi Nil punika. Pangeran Gusti Elohim ngandika marang Nabi Moshe [Musa]: Sira ndhawuhana marang Aharon [Harun] mangkene: Tekenmu jupuken! Banjur ayatna marang sakehe banyu ing tanah Mesir, marang sadhengah kali, kalen-kalen, blumbang lan sadhengah panggonan banyu, supaya padha maliha dadi getih. Banjur bakal ana getih ing sawratane tanah Mesir, dalah ing sakehe wadhah kayu lan watu. Nabi Moshe lan Rama Aharon banjur ngestokake sadhawuhe Pangeran Gusti Elohim; tekene diatyungake lan disabetake ing banyune bengawan Nil, ana ing ngarsane Sang Prabu Pringon lan ing ngarepe para abdine, banyu kang ana ing bengawan Nil kabeh banjur malih dadi getih. Iwak-iwak ing bengawan Nil padha mati, temahan bengawane mambu batyin lan wong Mesir ora bisa ngombe banyune bengawan Nil, sarta sawratane tanah Mesir kebak getih. Nanging para juru sibir ing Mesir iya nindakake mangkono sarana japa-mantrane, temahan galihe Sang Pringon tetep wangkot lan ora karsa miyarsakake ature Nabi Moshe lan Rama Aharon, kaya kang wus didhawuhake dening Pangeran Gusti Elohim. Sang Prabu Pringon minger banjur kondur menyang ing kedhaton, lan ora maelu marang prakara mau. Nanging sakehe wong Mesir padha ndhudhuk-ndhudhuk sakiwa-tengene bengawan Nil golek banyu kang kena diombe, marga banyune bengawan Nil ora kena diombe. Kaya mangkono nganti kelakon ganep pitung dina, yaiku wiwit saka anggone Pangeran Gusti Elohim ndhawahi wewelak marang bengawan Nil!” (שְׁמוֹת Sh’mot [Exodus] 7:14-25).

De eerste van de tien plagen was gericht tegen de Nijl zelf, die de Egyptenaren als hun bron van het leven aanbaden in de persoon van de riviergodheid Hapi, de geest van de Nijl. Volgens de Egyptenaren zorgde deze afgod ervoor dat de rivier elk jaar overstroomde en vruchtbaarheid bracht. Egypte was voor zijn landbouw volledig afhankelijk van de overstromingen van de Nijl en hierdoor was de cultus van Hapi erg populair in de Nijlvallei. Hapi is zeer waarschijnlijk ook de oorspronkelijke Oudegyptische naam voor de rivier de Nijl. Op afbeeldingen ziet men vaak, dat Hapi Nijlvegetatie vasthoudt of dat er waterplanten van zijn hoofd hangen. Doordat Hapi vereenzelvigd werd met de Nijl, werd de aanbidding daarvan door het veranderen van het water in bloed minimaal zeven dagen volstrekt onmogelijk gemaakt. De eerste plaag was echter niet alleen een directe aanval op Hapi, maar ook op andere riviergodheden zoals Khnum, de beschermer van de Nijl, de god die de Nijldelta vruchtbaar en daarmee geschikt maakte voor landbouw, en op Osiris, de god van de onderwereld en van de overstroming van de Nijl en daarom ook de god van de vegetatie. De Nijl werd als zijn bloed beschouwd en juist om deze

reden heeft Moshe door het Nijlwater daadwerkelijk in bloed te veranderen aangetoond, dat de Eeuwige hoog verheven is boven Osiris. Het is alsof hij aan de Egyptenaren wilde zeggen: Jullie geloven dat de Nijl de bloedstroom van Osiris is? Welnu, dat kan je krijgen! Maar nadat het water letterlijk in bloed was veranderd, begon het te stinken en alle vissen gingen dood! Met de bezoedeling van de Nijl maakte Moshe zowel Osiris alsook Hapi en Khnum als objecten van aanbedding belachelijk en beschaamd, omdat zij niet bij machte waren het veranderen in bloed ongedaan te maken. De Egyptische magiërs waren weliswaar met hun toverkunsten in staat om eveneens water in bloed te veranderen, maar niet andersom en daarom gingen de vissen dood en begon het water van de rivier dermate te stinken, dat de Egyptenaren het niet meer konden drinken. Met deze bevuiling van de Nijl werd de autoriteit van de belangrijke Nijlgoden behoorlijk aangetast! Wetenschappers hebben hier allerlei natuurlijke verklaringen voor. Er is echter één probleem met al deze theorieën: in vers 17 staat namelijk dat het water in bloed veranderd zal worden en in vers 20 ging dat inderdaad gebeuren: *“En al het water in de Nijl werd in bloed veranderd.”* Hier staat dus niet dat het Nijlwater op bloed zou lijken, maar dat het daadwerkelijk bloed is geworden, toch daar zijn de geleerden tot nu toe nog niet echt op in gegaan.

2° plaag: Kikvorsen (Hebreeuws: צַפְרָדִים Tz'far'd'im)

“Daarna zeide de Eeuwige tot Moshe: Ga tot Farao en zeg tot hem: zo zegt de Eeuwige: laat Mijn volk gaan, om Mij te dienen; Indien gij weigert het te laten gaan, zal Ik uw gehele gebied met kikvorsen teisteren. De Nijl zal wemelen van kikvorsen, zij zullen komen opzetten en in uw huis en slaapkamer binnendringen, ja, op uw bed, en in de huizen van uw dienaren en onder uw volk, ja, in uw bakovens en baktroggen. Tegen u, uw volk en al uw dienaren zullen de kikvorsen opkomen. Voorts zeide de Eeuwige tot Moshe: Zeg tot Aharon: strek uw hand met uw staf uit over de stromen, de kanalen en de poelen, en doe kikvorsen opkomen over het land Egypte. Toen strekte Aharon zijn hand uit over de wateren van Egypte, en de kikvorsen kwamen opzetten en bedekten het land Egypte. Maar de geleerden deden hetzelfde door hun toverkunsten, zodat zij kikvorsen over het land Egypte deden opkomen. Toen riep Farao Moshe en Aharon en zeide: Bidt tot de Eeuwige, dat Hij de kikvorsen van mij en mijn volk wegdoe; dan zal ik het volk laten gaan, om de Eeuwige offers te brengen. En Moshe zeide tot Farao: Vervaardig u mij te zeggen, tegen wanneer ik voor u, uw dienaren en uw volk zal bidden om uitroeiing der kikvorsen bij u en uit uw huizen; alleen in de Nijl zullen zij overblijven. En hij zeide: Tegen morgen. Toen zeide hij: Zoals gij beveelt, opdat gij weet, dat er niemand is gelijk de Eeuwige, onze G'd: De kikvorsen zullen u, uw huizen, uw dienaren en uw volk verlaten; alleen in de Nijl zullen zij overblijven. Toen gingen Moshe en Aharon van Farao heen, en Moshe riep tot de Eeuwige vanwege de kikvorsen, waarmee Hij Farao bezocht had. En de Eeuwige deed naar het woord van Moshe, zodat de kikvorsen uit de huizen, uit de hoven en van de velden wegstierven. Men verzamelde ze bij hopen, zodat het land ervan stonk. Maar toen Farao zag, dat er verlichting was ingetreden, liet hij zijn hart niet vermurwen en luisterde niet naar hen, zoals de Eeuwige gezegd had!” **Surinaams:** *“We na baka Masra seni Moshe go agen na Farao, a pramisi en, taki, efu a no gi den suma pasi wanten fu den gowei, dini En, dan Masra sa strafu en heri kondre, a sa seni so meni todo kon te da liba sa furu nanga den, èn den sa kroipi kon te na ini en oso, èn na ini en sribi-kamera srefi, èn te na tapu en bedi; so srefi den sa go na ini maksin tu, te na ini den nyanyan-patu èn na ini brede, den sa kroipi srefi te na en eigi skin tapu, den sa trobi en reti-reti, en nanga en heri kondre. We di Farao no ben wani yere den agen, Masra du so wanten, leki a ben warskow en, a meki Aharon langa en anu nanga da tiki na abra ala den riba èn krika èn watra-olo fu Egipiti-kondre, èn dati meki so meni todo kon, te heri kondre furu nanga den, no wan suma ben kan sribi na neti, so srefi fu nyan? No wan suma ben kan nyan wansani, bika den todo ben de trobi suma tumsi pasa-marki. En awansi den tofru-man ben gersi Aharon dasani agen, toku fu puru baka? Den no ben man fu puru den todo baka. We dati kon broko Farao hati pikinso; a seni kari Moshe nanga Aharon kon na en, a taki, meki den begi Masra gi en, fu a puru den todo baka, dan en sa gi den Israel-suma pasi fu den gowei, meki wan ofrandi gi Masra. Moshe taki gi Farao: A bun, ma oten mi mu begi da begi gi yu? Farao taki: Te tamara! Moshe taki: We a bun. So leki yu taki, na so a sa kon. Tamara Masra sa puru ala den todo krin-krin na ini yu oso èn na yu kondre, na ini liba wawan den sa tan. We nanga da antwortu Moshe nanga Aharon libi Farao fu da leisi, den gowei. En Moshe begi Masra tranga fu*

den todo, meki A puru den baka, so leki Moshe ben pramisi Farao dati. En Masra teki da begi tu, A du so leki Moshe taki, A meki ala den todo dede wanten; den ben de so furu, te den Egipsumo no ben man fu puru ala na strati, ma den trusu den makandra, meki hipi, èn da heri kondre kon tingi fu den. Ma so esi Farao si, da strafu saka gi en, a meki en hati kon tranga baka agen, te a no wani yere Moshe nanga Aharon moro; dasani kon reti so leki Masra srefi ben taki na fesi!" **Hindoestaans:** "Tab Prabhu Moshe se bolis: Tu rája lage jáike bol ki: Hamár janta log ke jáin de Hamme puje khátin. Jab tu na karihe, tab Ham tor des bhar me megha ke jhund pahucábe. Nail nadi khub dher megha se bhariga. Usab nadi me se nikarke tor mahal me kudat jáiga aur tor sute ke kothri me aur tor bedi par jáiga. Tor kamkartan ke ghar me aur sagaro tor janta log ke bic me megha rahiga, aur sab culha aur karaiha me bhi. Usab tor, tor janta log aur kamkartan par kudiga. Bolis: Aharon se bol ki oke cáhi ápan danda utháike sab nadi, gotoro aur sampu par dekháwe ke. Tab Egypte des me sagaro megha áiga. Aharon aisane karis, tab des bhar me megha kudat áwe lagal. Des bhar me kháli megha hoi gail. Baki Egypte ke jádugirh log ápan janka-manka se bhi ohi kám karis. Tab rája Moshe aur Aharon ke bolwáis aur bolis: Prabhu se binti kar ki u meghwan ke nikár dewe. Tab ham Israel log ke jáin debe oke puje khátin. Tab Moshe bolis: Áp hamse batái sake hai ham kab Prabhu se prátna karab ki meghwan ápke mahal, kamkartan ke aur janta log ke ghar me se nikare? Kháli nadi me megha rahiga. Tab u bolis: Bihán sabere me. Tab u bolis: Jaise áp mánge hai, oisane hoiga. Tab áp janiho ki hamlogke Prabhu Parmeswar ner koi na hai. Meghwan ápke mahal, kamkartan ke aur janta log ke ghar me se nikar jáiga. Kháli nadi me megha baciga. Tab Moshe aur Aharon mahal me se cal gail. Aur Moshe Prabhu se prátna karis meghwan nikáre khátin. Tab Prabhu okar prátna sunis aur mahal me, rasta par aur khet me sab megha mar gail. Manai log meghwan ke kura kura me ekattha karis aur des bhar me gandh márat raha. Tab rája jab dekhis ki sab accha se bital hai, tab jaise Prabhu bolis raha, oisane bhail. U ápan dil patthar ghat kar leike Moshe aur Aharon ke bát na sunis!" **Javaans:** "Pangeran Gusti Elohim banjur ngandika marang Nabi Moshe: Sira sowana Sang Prabu Pringon lan matura: Pangandikanipun Pangeran Gusti Elohim makaten: Sira nglilanana umatingSun padha lunga, supaya padha saos pangabekti marang Ingsun, dene manawa sira tetep ora nglilani lungane, lah satlatahe tanahira bakal Sundhawahi wewelak kodhok. Ing bengawan Nil bakal ana uyel-uyelaning kodhok, banjur padha mentas lumebu ing kadhatonira, tekan ing kamar turu lan paturonira, mangkono uga ing omahe para abdi lan kawulanira, dalah ing jero pawonira lan ing wadhah jladrenira. Kodhok-kodhok iku bakal ngroyok sira lan para kawula lan abdinira. Sarta dhawuhe Pangeran Gusti Elohim marang Nabi Moshe maneh: Sira ndhawuhana Aharon: Tanganmu karo tekenmu atyungna marang bengawan, kalen-kalen lan blumbang, supaya kodhok-kodhok padha metu mratani tanah Mesir. Rama Aharon banjur ngatyungake astane marang sakehe banyu ing tanah Mesir, tumuli kodhok-kodhok padha metu nyrambahi tanah Mesir. Nanging para juru sibir iya bisa nindakake prakara iku srana japa-mantrane, uga metokake kodhok-kodhok mratani tanah Mesir. Sang Prabu Pringon banjur nimbali Nabi Moshe lan Rama Aharon sarta ngandika: Sira sembahyanga marang Pangeran Gusti Elohim, supaya karsaa nyimakake kodhok-kodhok iku saka ngarsaningsun lan saka para kawulaningsun, sabanjure ing sun bakal nglilani bangsa iku lunga saos kurban marang Pangeran Gusti Elohim. Ature Nabi Moshe marang Sang Prabu Pringon: Kawula nyumanggakaken karsa panjenengan dalem, benjing punapa anggen kawula ndedonga kagem panjenengan dalem tuwin para abdi saha para kawula dalem, supados kodhok-kodhok punika katumpes sirna saking ngarsa dalem saha saking ing salebetipun griya-griya, namunga kantun ingkang wonten ing benawi Nil kemawon? Pangandikane Sang Prabu Pringon: Sesuk! Ature Nabi Moshe: Inggih, badhe kelampahan kados pangandika dalem, supados panjenengan dalem mirsaa, bilih boten wonten ingkang nyameni Pangeran Gusti Elohim, Gusti Elohim kawula. Kodhok-kodhok badhe sirna saking ngarsa dalem, saking salebeting griya-griya, saking para abdi saha saking para kawula dalem, namung badhe manggen wonten ing benawi Nil kemawon. Nabi Moshe lan Rama Aharon tumuli padha mundur saka ing ngarsane Sang Prabu Pringon, sarta Nabi Moshe banjur nyebut marang asmaning Sang Gusti Elohim gegayutan karo kodhok-kodhok kang wus ditekakake ngebyuki Sang Prabu Pringon mau. Pangeran Gusti Elohim nyembadani panyuwune Nabi Moshe, kodhok-kodhok padha mati sirna saka ing omah-omah saka ing plataran lan saka ing pategalan. Bathange banjur dikumpulake nganti ngundhung-ngundhung, satemah satanah kabeh ngganda batyin. Nanging bareng Sang Prabu Pringon mirsa yen wus ora ana apa-apa, tetep mangkotake panggalihe, dadi ora miyarsakake

ature Nabi Moshe lan Rama Aharon, kaya kang wus kapangandikakake dening Pangeran Gusti Elohim!” (שְׁמוֹת Sh'mot [Exodus] 8:1-15, Hebreeuwse tekst: 7:26-8:11).

De 2de plaag met de kikvorsen was rechtstreeks gericht tegen de Egyptische godin Heqet, die doorgaans werd voorgesteld met een kikkerkop en soms volledig werd afgebeeld als kikvors. Haar voornaamste cultusplaats was in de buurt van het huidige Al-Ashmunayn en er zijn ook ruïnes van een Heqet-tempel in Qus. In de tempel van Abydos staat zij afgebeeld terwijl ze een wijnplenging ontvangt van Seti I en ook in een tombe van Petosiris in Tuna Al-Jabal staat deze kikkergodin afgebeeld. Kikkers waren heilig voor de Egyptenaren zoals de koeien heilig zijn voor de hindoe's en juist dat bracht hen in de problemen. Het hele land werd door de kikkerplaag geteisterd en er was geen plek meer waar je ze niet tegen kwam. Zelfs in de slaapkamers, in de bedden alsook in de ovens en in de pannen wemelde het van die smerige, slijmerige Nijlkikkers en het ergste was nog voor de Egyptenaren, dat ze deze overlast niet konden en mochten bestrijden door die beesten af te maken en te verwijderen omdat ze heilig waren. Ook de Egyptische tovenaars waren machteloos. Zij konden met hun bezweringen de kikkers weliswaar oproepen en in aantal doen toenemen, maar ze waren niet bij machte om het weer ongedaan te maken. De Eeuwige stond de magiërs niet toe deze plaag te doen ophouden en dreef daarmee de spot met de kikkergodin Heqt! De Farao begreep maar al te goed dat hij niets aan zijn magiërs had en dat Moshe de enige was die deze plaag een halt kon toeroepen en hij erkende ook dat Moshe dit niet uit zichzelf kon doen, maar de G'd van Israël. Daarom smeekte hij hem: “Bid tot uw G'd en vraag Hem of Hij de kikkers wil weghalen!” En zo gebeurde het. Overall lagen de dode kikkers, ooit de levenssymbolen van de kikkergodin Heqt, opgehoopt weg te rotten zodat het hele land ervan stonk! Toch bleef de Farao onverzettelijk.

3^e plaag: Muggen (Hebreeuws: כִּינִים Kinim = Luizen)

“En de Eeuwige zeide tot Moshe: Zeg tot Aharon: strek uw staf uit en sla het stof der aarde; het zal tot muggen worden in het gehele land Egypte. Toen deden zij aldus; Aharon strekte zijn hand uit met zijn staf en sloeg het stof der aarde, en de muggen kwamen op mens en dier. Alle stof der aarde werd muggen in het gehele land Egypte. Ook de geleerden deden hetzelfde om door hun toverkunsten de muggen te voorschijn te brengen; maar zij konden het niet. En de muggen kwamen op mens en dier. Toen zeiden de geleerden tot Farao: Dit is G'ds vinger. Maar het hart van Farao verhardde, en hij luisterde niet naar hen, zoals de Eeuwige gezegd had!”

Surinaams: *“We fu dat’ ede Gado ben musu strafu en wan tra fasi agen, a meki Aharon teki da tiki fu Moshe, naki na gron, èn dati meki ala da fruwa èn da pikin santi fu heri Egipiti-kondre tron loso wanten, a ben de leki wan speru pikin mompira efi patata-losu, den ben trobi suma tumsi, bika libi-suma nanga meti ben furu nanga den. En den tofru-man ben wani gersi den dasani agen nanga da tofru-wroko fu den, ma den no kan, èn den srefi no meki lei gi Farao, den bekenti, taki, da Gado-wroko!”*

Hindoestaans: *“Ekare bád Prabhu Moshe se bolis: Aharon se bol ki u ápan danda se jamin par pite. Tab Egypte des bhar ke dhur maskita me badal jáiga. Usab aisane karis. Aharon ápan danda se jamin par pitis, tab turant insán aur janáwar par dher maskita áil. Des bhar me ke dhur maskita hoi gail. Tab huwa ke jádugirh log ápan janka-manka se bhi aisane mángis kare, baki na kar páis. Aur maskita sab insán aur janáwar log ke kátat raha. Tab jádugirh log rája se bolis: I musibat ekgo bhagwán ke sakti dwára hai! Baki jaise Prabhu bolis raha, oisane bhail. Rája ke dil jaise patthar ghat hoi gail aur u Moshe aur Aharon ke bāt na sunis!”*

Javaans: *“Pangeran Gusti Elohim tumuli ngandika marang Nabi Moshe: Sira ndhawuhana marang Aharon: Tekenmu atyungna lan sabetna ing lebuning bumi, ing kono lebune bumi iki bakal dadi lemud ana ing sawratane tanah Mesir kabeh. Banjur padha nindakake mangkono, Rama Aharon ngatyungake astane karo tekene, lan nyabet lebuning bumi, tumuli lemud-lemud padha ngroyok marang manungsa lan kewan. Sakehe lebuning bumi tanah Mesir padha dadi lemud. Para ahli iya padha tumindak mangkono srana japa-mantrane sumedya metokake lemud, nanging padha ora bisa. Kaya mangkono lemud-lemud mau padha ngroyok manungsa lan sato-kewan. Para ahli mau tumuli padha munjuk marang Sang Prabu Pringon: Punika astaning Elohim. Ewadene Sang Pringon isih puguh galihe, lan ora karsa miyarsakake ature Nabi Moshe lan Rama Aharon, kaya kang wus kapangandikakake dening Pangeran Gusti Elohim!”* (שְׁמוֹת Sh'mot [Exodus] 8:16-19, Hebreeuwse tekst: 8:12-15).

In de NBG-vertaling lezen wij evenals in de Nieuwe Bijbelvertaling, dat de Eeuwige als derde plaag muggen gestuurd heeft, maar de juiste vertaling van het in de Hebreeuwse grondtekst gebruikte woord כינים Kinim is echter 'luizen' en voor zover ik weet is de Statenvertaling één van de weinige vertalingen, die het juiste woord 'luizen' toepast. Jitzchak Dasberg vertaalt het woord כינים Kinim in de Chumash met 'zandvlooien'. Hoe men het ook vertaalt, het gaat in elk geval om insecten. Daarom wordt met deze derde plaag één van de oudste goden van het pantheon, Bes ofwel Bisu behoorlijk voor schut gezet. Hij was namelijk de beschermer tegen insecten en bleek dus nu niet bij machte te zijn om de Egyptenaren tegen deze massale aanval van muggen, luizen of zandvlooien te kunnen beschermen. Hij moest machteloos toezien hoe de Farao en zijn volk door deze insecten geteisterd werden. Omdat deze lastige insecten uit het stof der aarde ontstonden nadat Aharon op bevel van de Eeuwige met zijn stok daarop sloeg, is de derde plaag ook een rechtstreekse vernedering van de aardgoden Aker en Kherni. Aker of Akar werd door de oude Egyptenaren gezien als de personificatie van de aarde en Kherni is de godheid van de vruchtbare zwarte aarde van de Nijldelta, waaraan een speciale heiligheid werd toegekend. Kherni is volgens Egyptologen de oorspronkelijke naam van Egypte, waarvan de koptische benaming Khern is afgeleid. Doordat Moshe en Aharon het stof van deze heilige vruchtbare aarde in irritante en ziekteverwekkende insecten veranderden, werden naast de afgod Bes dus ook zijn collega's Aker en Kherni met spot geconfronteerd en voor aap gezet. De Egyptische geleerden begonnen in te zien dat de G'd van Israël sterker en machtiger was dan hun goden en probeerden ook de Farao daarvan te overtuigen, maar hij luisterde niet naar hen.

4^e plaag: Steekvliegen (Hebreeuws: עֲרוֹב Arov = mengsel, zwerm)

“En de Eeuwige zeide tot Moshe: Sta vroeg in de morgen op en stel u voor Farao; zie, hij is gewoon naar het water te gaan, en gij zult tot hem zeggen: zo zegt de Eeuwige: laat Mijn volk gaan, om Mij te dienen; Want indien gij Mijn volk niet laat gaan, dan zal Ik tegen u, uw dienaren, uw volk en uw huizen steekvliegen loslaten, zodat de huizen der Egyptenaren, ja zelfs de bodem, waarop zij zich bevinden, vol steekvliegen zijn. Maar op die dag zal Ik het land Goshen, waar Mijn volk verblijf houdt, uitzonderen, dat daar geen steekvliegen voorkomen; opdat gij weet, dat Ik, de Eeuwige, in het land ben. Want Ik zal Mijn volk van uw volk bevrijden. Morgen zal dit teken geschieden. De Eeuwige deed alzo; en er kwamen steekvliegen in zwermen in het huis van Farao en van zijn dienaren en in het gehele land Egypte; het land werd geteisterd door de steekvliegen. Toen ontbood Farao Moshe en Aharon en zeide: Gaat, offert aan uw G'd in dit land. Maar Moshe zeide: Het is onmogelijk zo te doen, wij zouden aan de Eeuwige, onze G'd, offeren, wat de gruwel der Egyptenaren is. Wanneer wij datgene, wat de gruwel der Egyptenaren is, voor hun ogen zouden offeren, zouden zij ons dan niet stenigen? Wij willen drie dagreizen ver de woestijn intrekken en de Eeuwige, onze G'd, offers brengen, zoals Hij ons gezegd heeft. Toen zeide Farao: Ik zal u laten gaan om aan de Eeuwige, uw G'd, in de woestijn te offeren; slechts moogt gij niet al te ver weggaan. Bidt voor mij. Toen zeide Moshe: Zie, ik ga van u heen en zal tot de Eeuwige bidden, en de steekvliegen zullen Farao, zijn dienaren en zijn volk, morgen verlaten; alleen, dat Farao niet langer bedrieglijk handele, door het volk niet te laten gaan om de Eeuwige een offer te brengen. Daarop ging Moshe van Farao heen en bad de Eeuwige. En de Eeuwige deed naar het woord van Moshe: de steekvliegen verlieten Farao, zijn dienaren en zijn volk; niet één bleef er over. Toch liet Farao zijn hart ook ditmaal niet vermurwen; hij liet het volk niet gaan!” **Surinaams:** *“Ma di ala dati no ben kan naki Farao hati ete, te fu a gi den pasi fu gowei, Masra meki marbunsu kon na Farao tapu èn na heri Egipti-kondre, den kon na ini ala suma oso, beti den. Ma awansi heri Egipti-kondre ben furu nanga den, toku na da Goshen-kondre, dape den pikin fu Israel ben de libi, no wan marbunsu ben de trobi den suma; èn dati ben de wan aparti-sani fu tru, bika nanga dati Masra ben meki den heiden-suma kan si, Gado lobi da pipel fu En. We disi dasani kon so ogri gi den Egipti-suma, te Farao srefi no ben man fu hori moro, bakaten di Moshe nanga Aharon kon na en agen, a taki gi den, efu da fu meki wan ofrandi soso, meki den go du so, en sa gi den ten fu dati; ma den kan du dati na Egipti-kondre srefi. Moshe taki: No no, dati no kan de, wi no kan du dati so na den Egipti-suma ai; bika den sa kiri wi nanga ston, te den si, fa wi slakti den krukutu-gado fu den, tyari ofrandi kon gi wi Gado. Farao mu gi wi pasi, fu den kan teki dri dei, waka go na busi go dini*

Gado dape na da fasi, so leki Gado srefi ben taki gi wi. Farao taki: We go dan, dini da Gado fu unu, ma luku bun, fu un no goweï moro faraweï, leki un taki, èn te un begi Gado, un mu begi fu mi tu. Moshe taki: A bun, mi sa go begi Masra wanten, efu A sa plisi, fu puru den marbunsu baka; ma Farao no mu kori wi agen. We so esi Moshe go begi Masra, nomo Gado puru ala den marbunsu baka wanten, te no wan marbunsu srefi ben fika moro. Ma ete Farao no gi den pasi fu goweï, bikasi a meki en hati kon tranga baka agen!" **Hindoestaans:** "Tab Prabhu Moshe se bolis: Bihán sabere saukere rája páni lage jáiga. Tu huwa jáike ose bolihe: Prabhu bolis hai ki: Hamár janta log ke jáin de Hamme puje khátin. Jab tu na karihe, tab Ham tor mahal me, tor janta log ke ghar me, tor kamkartan log ke ghar me kutki lábe. Egypte des bhar me kutki rahiga. Baki Goshen dihát me Hamár janta log rahe hai. Huwa ekko kutki na rahiga. Aisane tu ján jaihe ki Ham Prabhu báti aur Ham i des me hai. Ham ápan janta log ke i musibat aur tor janta log ke háth me se bacábe. Bihán i sab bát pura hoiga. Aur Prabhu karis jaise u bolis raha. Rája ke mahal me, okar kamkartan ke ghar me aur des bhar me kutki ke jhund áwe lagal. Usab des bhar me बहुत halkáni karat raha. Tab rája Moshe aur Aharon ke bolwáis aur bolis: Tulog ja ápan Parmeswar ke i des me balidán kare. Tab Moshe bolis: I bát na hoi sake hai. Hamlog Prabhu Parmeswar ke aisan balidán karab jaun Egypte ke janta log khátin ghinna rahiga. Jab hamlog usabke áge karti, tab sáit usab hamlogke uppar ita big bigke már dháriga. Hamlog mángila tin roj calke saibána me jái Prabhu Parmeswar ke balidán kare khátin. U hamlogse aisane bolis hai. Tab rája bolis: Accha, ham tulogke jáin debe Prabhu Parmeswar ke saibána me balidán kare khátin. Baki tulog बहुत duri me na jaihe aur hamár khátin binti karihe. Tab Moshe bolis: Ham hia se jáila aur turant Prabhu se prátna karab ki u bihán sab kutkian Egypte me se nikár dei. Usab ápke mahal, kamkartan aur ekwan ke ghar me se nikariga. Baki áp hamlogke phin se dhokha na deiho. Áp Israel log ke ab jáin deiho Prabhu Parmeswar ke balidán kare khátin. Tab Moshe rája lage se cal gail aur Prabhu se prátna karis. Tab Prabhu okar prátna sunis. Sab kutkian rája ke mahal aur okar kamkartan aur janta log ke ghar me se nikar gail. Ekko na bacal. Tabbo rája ápan dil patthar ghat kar leis. U Israel log ke na jáin deis!" **Javaans:** "Pangandikane Sang Gusti Elohim marang Nabi Moshe: Sira tangia kang esuk, banjur mapaga Pringon samangsa kaya adat sabene metu menyang ing bengawan, sarta matura, pangandikanipun Pangeran Gusti Elohim makaten: Sira nglilanana umatingSun lunga saos pangabekti marang Ingsun, dene manawa umatingSun ora sira lilani lunga, Ingsun bakal nekakake laler tyathak padha ngebyuki sira, para abdinira, kawulanira sarta omah-omahira, nganti omahe wong Mesir kebak laler tyathak, tekan lemahe kang dientyiki. Nanging tanah Goshen kang dienggoni umatingSun ing dina iku Sunjabakake, dadi ing kono bakal ora ana laler tyathak, supaya sira sumurup yen Ingsun Gusti Elohim, ana ing nagara kene. Ingsun bakal mbedakake ing antarane umatingSun lan bangsanira. Sesuk bakal kelakon pratandha iku! Pangeran Gusti Elohim banjur nindakake mangkono mau: ana laler tyathak akeh banget kang padha ngebyuk ing kedhatone Sang Prabu Pringon lan ing omahe para abdine apadene ing sawratane tanah Mesir; tanahe nganti rusak dening laler tyathak iku. Sang Prabu Pringon tumuli nimbali Nabi Moshe lan Rama Aharon, pangandikane: Padha lungaa, saosa kurban marang Elohimmu ana ing tanah kene! Ature Nabi Moshe: Kawula boten saged tumindak makaten, awit kurban ingkang badhe kawula saosaken dhateng Pangeran Gusti Elohim, Gusti Elohim kawula punika, nistha tumrap tiyang Mesir. Saupami kawula sami nyaosaken kurban ingkang nistha tumrap tiyang Mesir wonten ngajenganipun, punapa kawula boten lajeng dipun benturi sela? Kawula kedah kesah dhateng pasamunan tebihipun lampahan tigang dinten, perlu nyaosaken kurban dhateng Pangeran Gusti Elohim, Gusti Elohim kawula, kados anggenipun ndhawuhi kawula. Pangandikane Sang Prabu Pringon: Prayoga, ing sun bakal nglilani sira lunga saos kurban marang Pangeran Gusti Elohim Elohimira, ana ing pasamunan; mung aja nganti kadohen lakunira. Ingsun dongakna! Ature Nabi Moshe: Saundur kawula saking ngarsa dalem kawula badhe nyenyuwun dhateng Pangeran Gusti Elohim, satemah laler tyathak punika benjing-enjing sami sirna saking ngarsanipun Sang Prabu Pringon saha saking ngajenganipun para abdi lan para kawula sadaya. Nanging Sang Prabu Pringon sampun ngantos tyidra malih, satemah boten nglilani bangsa punika kesah saos kurban dhateng Pangeran Gusti Elohim. Sawuse mangkono Nabi Moshe mundur saka ing ngarsane Sang Prabu Pringon, banjur nyenyuwun marang Pangeran Gusti Elohim. Sang Gusti Elohim nyembadani panyuwune Nabi Moshe, temah laler tyathak mau sirna saka ing ngarsane Sang Prabu Pringon lan saka ing ngarepe para abdi tuwin para kawulane, siji bae ora ana kang kari. Ewadene Sang Prabu

Pringon iya meksa mangkotake panggalihe, ora nglilani lunga bangsa mau!” (שמורת Sh'mot [Exodus] 8:20-32, Hebreeuwse tekst: 8:16-28).

Zowel in de NBG-vertaling alsook in de Nieuwe Bijbelvertaling wordt de 4^e plaag gevormd door steekvliegen. In de Hebreeuwse grondtekst wordt echter niet over steekvliegen gesproken en eigenlijk helemaal geen specifieke soort dieren genoemd, maar slechts de algemene term עֲרוֹב Arov gebruikt, die letterlijk vermenging of mengsel betekent maar in dit geval ook met zwerm zou kunnen worden vertaald. De beestjes zelf worden niet bij name genoemd en daarom spreekt ook de Statenvertaling slechts over een vermenging van ongedierte en de Chumash-vertaling van Jitschak Dasberg over kleine schadelijke dieren. Zeer waarschijnlijk was het een combinatie van allerlei insecten, maar Rashi gaat nog een stap verder door te suggereren, dat עֲרוֹב Arov een mengsel betekent van wilde dieren zoals panters en leeuwen en zelfs ook van slangen en scorpioenen. Ook deze 4^e plaag is dus rechtstreeks tegen Bes ofwel Bisu gericht, de beschermer tegen wilde dieren, slangen en insecten, want hij bleek helemaal niet bij machte geweest te zijn om de Egyptenaren hiertegen te beschermen. Datzelfde geldt ook voor Seqmet ofwel Sekhmet, de beschermgodin tegen wilde dieren, die doorgaans wordt afgebeeld met een leeuwenkop. Zij was de dochter van Ra en de vrouw van Ptah, en werd door sommigen gezien als de moeder van Nefertem. Ook deze godin kon de plaag niet stoppen. Nog een derde afgod werd hiermee geconfronteerd en vernederd: Khepri, de mestkever-god. Zijn associatie met de mestkever of scarabee lijkt op het eerste gezicht niet vanzelfsprekend omdat hij eigenlijk de god van de opkomende zon was, maar toch zit er een bepaalde logica bij. Khepri wordt namelijk ook geassocieerd met het rollen van de zon langs de hemel, zoals mestkevers mestballen rollen. Zij duwen hun zaad eerst in een grote mestbal die ze vervolgens voor zich uit duwen, en dit is dus vergelijkbaar met de zonnebaan. Bovendien geloofden de Egyptenaren dat deze godheid uit zichzelf was ontstaan en dus geen vader of moeder had, en dit geloof in de zelfgenese van Khepri komt waarschijnlijk voort uit het spontaan ontstaan van mestkevers in de mest. Dat deze scarabee-god in het Oude Egypte bijzonder populair was blijkt uit de talrijke afbeeldingen van de mestkever op muurschilderijen in graftombes en op allerlei amuletten; toch ook hij faalde en bleek niet in staat om de 4^e plaag een halt toe te roepen door de mest te begraven om de mestkevers en insecten zoals strontvliegen of steekvliegen ervan te weerhouden om in de mest hun eieren te leggen en te kweken. Geen van deze drie Egyptische godheden bleek dus bij machte te zijn om hun aanbidder te kunnen beschermen. De G'd van de Israëlieten kon dit blijkbaar wel, want het land Goshen, waar zij woonden, werd door geen enkele van de tien plagen geteisterd. Desondanks bekeerde de Farao zich niet en liet G'ds volk niet gaan.

5^e plaag: Veepest (Hebreeuws: דֵּבַר Dever = pest)

“En de Eeuwige, zeide tot Moshe: Ga tot Farao en spreek tot hem: zo zegt de Eeuwige de G'd der Hebreëen: laat Mijn volk gaan om Mij te dienen. Want indien gij weigert hen te laten gaan en hen nog weerhoudt, dan zal de hand van de Eeuwige zijn tegen uw vee, dat in het veld is, tegen de paarden, de ezels, de kamelen, de runderen en het kleinvee, een zeer zware pest. En de Eeuwige zal het vee van Israël afzonderen van het vee der Egyptenaren, zodat er geen stuk van het vee dat de Israëlieten bezitten, zal sterven. De Eeuwige stelde voorts een bepaalde tijd vast en zeide: Morgen zal de Eeuwige dit doen in het land. En de Eeuwige deed dit op de volgende dag; al het vee van de Egyptenaren stierf, maar niet één stuk van het vee der Israëlieten stierf. Toen zond Farao heen en zie, van het vee der Israëlieten was zelfs niet een stuk gestorven. Toch bleef het hart van Farao onvermurwbaar en liet hij het volk niet gaan!”
Surinaams: *“We na baka Masra strafu Farao wan tra fasi moro, a meki wan tumsi ogri siki kisi ala den Egipti-suma meti, èn furu fu den meti dede na ini da siki; ma den Israel-suma meti, den no kisi wan pikin ogri srefi. Ma ete Farao no gi den pasi fu gowei, bikasi a meki en hati kon tranga baka agen!”*
Hindoestaans: *“Kuch din bád Prabhu Moshe se bolis: Tu rája lage jáike bol de ki: Hebar log ke Prabhu Parmeswar bole hai: Hamár janta log ke jáin de Hamme puje khátin. Jab tu na karihe, tab Ham tor sab janáwar log ke kharáb bemári debe. Ham des bhar ke ghora, gadaha, uth, gái, bhera aur bakeri log ke ek bemári se már dhárab. Baki Israel log ke janáwar bemár na hoiga aur na mariga. Bolihe ki: Ham i kám bihán karab. Bihán bhaille Prabhu aisane karis. Sab Egypte log ke janáwar mar gail, baki Israel log wálan se kuch na bhail. Tab jab rája*

patta lagáis, tab u sunis ki Israel log ke ekko janáwar na maral hai. Tabbo u ápan dil patthar ghat karke Israel log ke na jáin deis!” **Javaans:** “Pangeran Gusti Elohim tumuli ngandika marang Nabi Moshe: Sira sebaa marang Pringon sarta sira matura: Pangandikanipun Pangeran Gusti Elohim, Gusti Elohimipun tiyang Ibrani makaten: Sira nglilanana umatingSun lunga saos pangabekti marang Ingsun. Margi saupami panjenengan dalem boten karsa nglilani kesahipun, sarta taksih panjenengan dalem kekahi kemawon, lah astanipun Pangeran Gusti Elohim badhe ndhatengaken pageblug ingkang ageng sanget dhateng kagungan dalem kewan ingkang wonten ing pangenan, kapal, kuldi, unta, lembu saha menda. Salajengipun Pangeran Gusti Elohim badhe mbedakaken kewan gadhahanipun tiyang Israel kaliyan kewanipun tiyang Mesir, temah kewanipun tiyang Israel boten wonten satunggal-tunggala ingkang pejah. Anadene Pangeran Gusti Elohim nemtokake wektune, pangandikane: Sesuk anggone Pangeran Gusti Elohim bakal nindakake prakara iku ana ing nagara kene. Bareng esuke Pangeran Gusti Elohim nindakake bab iku mau, kewane wong Mesir padha mati kabeh, nanging kewane wong Israel ora ana kang mati siji-sijia. Sang Prabu Pringon utusan mrana, lan nyata kewane wong Israel ora ana kang mati siji-sijia. Ewasamono Sang Prabu Pringon tetep wangkot lan ora karsa nglilani lungane bangsa mau!” (שְׁמוֹת Sh'mot [Exodus] 9:1-7).

De 5^e plaag met de veepest was een directe aanval op de stierengoden Apis en Mnevis alsook op de moedergodin Hathor, die in haar oudste vorm werd afgebeeld in de vorm van een koe, en de hemelgodin Nut die eveneens vaak werd afgebeeld als een koe. Apis was een Egyptische godheid, die voorgesteld werd als een stier met een zonnescijf tussen de horens. De heilige Apisstier werd vereerd als vruchtbaarheidssymbool en tevens als aardse belichaming van de god Ptah beschouwd. Mnevis, in de sarcofaagteksten in het Oudegyptisch Nem-Ur genaamd, was de zonnestier. Vanwege zijn sterke binding met de zon was Mnevis één van de weinige goden die door Akhnaton getolereerd en vereerd werden. Deze stierengod werd als de ‘ba’ van Ra beschouwd en als manifestatie van de combinatie Ra-Atum en volgens de priesters van Heliopolis zou Mnevis de vader van Apis geweest zijn. De veepest in de 5e plaag was dus vooral gericht tegen de veegoden, waarvan men zou verwachten dat ze het vee zouden kunnen beschermen tegen ziekte en aanvallen, wat dus niet het geval was. Ook Isis, de koningin van de goden, die koehorens op haar hoofd draagt en vereerd werd als meesteres van de landbouw en als grote heemeester, was niet in staat om het zieke vee van de Egyptenaren te genezen. Het vee van de Israëlieten bleef echter onaangetast, waaruit opnieuw de superioriteit van de G'd van Israël blijkt ten opzichte van de Egyptische goden. Nadat al het vee van Egypte gedood was gaf de Farao opdracht om te gaan kijken of de Israëlieten werkelijk geen enkel dier verloren hadden, maar ook toen hij hoorde dat dit inderdaad zo was, bleef hij onverzettelijk en weigerde het volk te laten gaan.

6^e plaag: Zweren (Hebreeuws: שַׁחֲיַן Shechin = huidziekte)

“En de Eeuwige zeide tot Moshe en Aharon: Neemt uw handen vol roet uit een smeltoven, en laat Moshe dit in de lucht strooien ten aanschouwen van Farao. Dan zal het tot stof over het gehele land Egypte worden, het zal bij mens en dier in het gehele land Egypte tot zweren worden, die als puisten uitbreken. Toen namen zij roet uit een smeltoven, gingen voor Farao staan en Moshe strooide het in de lucht en er kwamen bij mens en dier zweren, die als puisten uitbraken, zodat de geleerden niet konden blijven staan voor Moshe, vanwege de zweren; want de geleerden kregen evenzeer zweren als alle Egyptenaren. Maar de Eeuwige verhardde het hart van Farao, zodat hij naar hen niet luisterde zoals de Eeuwige tot Moshe gezegd had!” **Surinaams:** “Ma di Farao no ben ke fu dati agen, Masra meki ala Egipti-suma nanga den meti kisi wan sortu poki na den skin, a ben tan leki wan takru blaka yasi; èn den tofru-man srefi no ben fri tu, den kisi da siki so ogri, te den no kan tan na Moshe fesi moro. Ma ala dati Farao no wani yere ete!” **Hindoestaans:** “Tab Prabhu Moshe aur Aharon se bolis: Tulog duno mila culha me se ek muttha rákhi le. Tab Moshe ke cáhi rákhi rája ke sámne uppar me chite ke. Tab i rákhi Egypte me sagaro phail jái aur des bhar ke ádmi aur janáwar log ke dehi me páka nikariga. Ulog ek ek muttha rákhi leike gail rája lage. Tab jab Moshe okare áge rákhi uppar me chitis, tab sab Egypte ke manai log aur janáwar log ke páka howe lagal. Egypte ke jádugirh log ke dehi me bhi etana dher páka nikare lagal ki usab huwa par na khara hoi páwat raha. Baki jaise Prabhu Moshe se bolis raha, oisane bhail. Rája ápan dil patthar ghat kar deis aur u Moshe aur

Aharon ke bāt na sunis!” **Javaans:** “Pangeran Gusti Elohim banjur ngandika marang Nabi Moshe lan Rama Aharon: Sira padha njupuka angus ing pawon paleburan sagegem kebak, lan Moshe banjur nyawurna angus mau ing awang-awang ana ing ngarepe Pringon. Angus iku bakal malih dadi bledug lembut nyrambahi satanah Mesir kabeh, iku bakal njalari anane memala wudun kang metyah dadi koreng, ngenani manungsa lan kewan ing sawratane tanah Mesir. Nabi Moshe lan Rama Aharon banjur mundhut angus saka ing pawon paleburan, tumuli jumeneng ana ing ngarsane Sang Prabu Pringon, anguse tumuli disawurake ing awang-awang dening Nabi Moshe, temah ana memala wudun kang metyah ngoreng thukul ing badane manungsa lan kewan. Para juru sihir nganti ora betah ngadeg ana ing ngarsane Nabi Moshe, marga saka memalane; awit para juru sihir iya padha ketaman wudun kayadene wong Mesir kabeh. Nanging Pangeran Gusti Elohim muguhake galihe Sang Prabu Pringon, temah ora miyarsakake ature Nabi Moshe lan Rama Aharon, kaya kang wus dipangandikakake dening Pangeran Gusti Elohim marang Nabi Moshe!” (שׁוֹמֹת Sh’mot [Exodus] 9:8-12).

Jitschak Dasberg omschrijft het Hebreeuwse woord שְׁחִין Shechin in de Chumash-vertaling met ‘huidontsteking met etterende zweren’ en de Nieuwe Bijbelvertaling kiest voor ‘ontsteking met etterende puisten’ wat op hetzelfde neerkomt. In het woordenboek Hebreeuws-Nederlands van Jitschak Pimentel wordt שְׁחִין Shechin simpelweg met ‘huidziekte’ vertaald. De 6^e plaag met de etterende zweren toonde de onmacht van de genezingsgoden Bastet, Heqet, Imhotep, Isis en Sekhmet om de mensen en dieren in Egypte tegen deze ziekte te beschermen en hen te genezen. De gezondheidsgodin Bastet die doorgaans werd afgebeeld met een kattenkop of voorgesteld als een kat, was de dochter van Osiris en Isis, de vrouw van Ptah en de moeder van Miysis en Nefertem en werd als beschermster van de Farao beschouwd. Daarin heeft zij gefaald, want ook de Farao zat onder de zweren en puisten. De al eerder genoemde godin Heqt werd in het Oude Egypte vereerd als de beschermster bij de riskante zwangerschap en bevalling, maar zij kon niet voorkomen dat ook alle zwangere vrouwen en zelfs de pasgeboren baby’s werden geteisterd door de zwerende huiduitbarstingen. Vooral Imhotep, schutspatroon van de artsen en Sekhmet, de godin van de geneeskunde werden door de 6^e plaag vernederd en als machteloze oplichters ontmaskerd. Imhotep, een vermeende zoon van de god Ptah, was de schutspatroon van de geneeskunde, de hogere kennis en het schrijven. De Grieken stelden hem later gelijk met hun god Asklepios vanwege zijn beheersing van de geneeskunde. Imhotep wordt doorgaans afgebeeld met een bloot bovenlichaam en een schedelkap en draagt de Ankh en scepter als tekenen van een god. Sekhmet [de machtige], die met een leeuwenkop wordt afgebeeld, was de godin van gezondheid en ziekte. In de ogen van de oude Egyptenaren was Sekhmet een zeer krachtige genezingsgodin, maar ook zij viel evenals Isis, die als de grote heelmeesteres werd beschouwd, en de drie eerder genoemde goden Bastet, Heqet en Imhotep door de mand. Omdat zij de Egyptenaren niet konden genezen, bleken zij allen bedriegers te zijn. Maar nog steeds liet de Farao zich niet van hun onmacht overtuigen en bleef onverzettelijk.

7^e plaag: Hagel (Hebreeuws: בָּרָד Barad)

“En de Eeuwige zeide tot Moshe: Sta vroeg in de morgen op, en stel u voor Farao en zeg tot hem: zo zegt de Eeuwige, de G’d der Hebreëen: laat Mijn volk gaan om Mij te dienen. Want ditmaal zal Ik al Mijn plagen laten losbreken tegen u persoonlijk, tegen uw dienaren en uw volk, opdat gij weet, dat er niemand is op de gehele aarde, zoals Ik. Reeds nu had Ik Mijn hand kunnen uitstrekken om u en uw volk met de pest te slaan en zoudt gij van de aarde weggevaagd zijn; Doch hierom laat Ik u bestaan, om u Mijn kracht te tonen, opdat men Mijn naam verkondige op de gehele aarde. Nog steeds verzet gij u tegen Mijn volk, zodat gij het niet laat gaan. Zie, Ik zal het morgen om deze tijd zeer zwaar laten hagelen, zoals in Egypte nog niet gebeurd is van de dag af, dat het gegrondvest werd, tot nu toe. Nu dan, laat uw kudde en alles wat gij op het veld hebt, in veiligheid brengen; op alle mensen en al het vee, die zich op het veld bevinden en niet thuis gehaald zijn, zal de hagel neervallen, zodat zij sterven. Wie onder de dienaren van Farao het woord van de Eeuwige vreesde, liet zijn knechten en zijn vee in de huizen een toevlucht zoeken, maar wie geen acht sloeg op het woord van de Eeuwige, liet zijn knechten en zijn kudde op het veld blijven. En de Eeuwige zeide tot Moshe: Strek uw hand uit naar de hemel, opdat er hagel over het gehele land Egypte kome, over mens en dier en over

al het veldgewas in het land Egypte. Toen strekte Moshe zijn staf uit naar de hemel, en de Eeuwige liet het donderen en hagelen, vuur schoot naar de aarde, en de Eeuwige deed het hagelen over het land Egypte. En, terwijl er vuur door de hagelbuien heen flikkerde, hagelde het zo buitengewoon zwaar als nooit tevoren in het gehele land der Egyptenaren, sinds zij tot een volk geworden waren. De hagel sloeg in het gehele land Egypte alles neer, wat op het veld was, van mens tot dier; ook al het veldgewas sloeg de hagel neer en alle bomen op het veld deed hij afknappen. Alleen in het land Goshen, waar de Israëlieten woonden, hagelde het niet. Toen liet Farao Moshe en Aharon ontbieden en zeide tot hen: Ik heb ditmaal gezondigd, de Eeuwige is rechtvaardig, maar ik en mijn volk zijn schuldig. Bidt tot de Eeuwige; de donderslagen G'ds en de hagel zijn te erg. Dan zal ik u laten gaan, gij behoeft niet langer te blijven. En Moshe zeide tot hem: Zodra ik buiten de stad gekomen ben, zal ik mijn handen uitbreiden tot de Eeuwige; de donderslagen zullen ophouden en het zal niet meer hagelen, opdat gij weet, dat de aarde aan de Eeuwige toebehoort. Maar wat u en uw dienaren aangaat, ik weet, dat gij nog niet vreest voor het aangezicht van de Eeuwige G'd. Het vlas en de gerst nu waren neergeslagen, want de gerst stond in de aar en het vlas was in bloei. Maar de tarwe en de spelt waren niet neergeslagen, want die komen later. En Moshe ging van Farao heen, de stad uit, en hij breidde zijn handen uit tot de Eeuwige; toen hielden de donderslagen en de hagel op en de regen stroomde niet meer op de aarde neer. Maar toen Farao zag, dat de regen, de hagel en de donderslagen hadden opgehouden, ging hij voort met zondigen; hij liet zijn hart niet vermurwen, hij noch zijn dienaren. Het hart van Farao verhardde, zodat hij de Israëlieten niet liet gaan, zoals de Eeuwige door Moshe gezegd had!" **Surinaams:** "We na baka Masra taki gi Moshe, meki a go baka agen na Farao, meki a poti alasani na en fesi, fa Masra ben abi pasensi nanga en so meni langa; bika efu A ben wani, A ben kan meki da poki kiri en kaba, ma di Masra no ben wani so, fu dat ede A ben kibri en libi, awansi Masra ben sabi na fesi, Farao hati no sa drai ete. Ma now Masra sa go sori en wan trasani, meki a si, no wan Gado de na grontapu so tranga, leki Masra. Tamara na so wan yuru wan bigi onweri sa kon, èn wan tranga hagra-alen sa fadon, leki den no si ete na Egipti-kondre. Meki Farao seni suma go teki ala en meti, di de na sabana, tyari kon na oso; bika ala suma nanga meti, disi da hagra sa miti na sabana efu na strati, a sa kiri den wanten. We den tu dri amtenari fu Farao, disi ben bribi da wortu fu Masra, den seni teki den knekti nanga den meti kon na oso kon kibri, ma den trawan, disi no ben bribi Masra, den libi den knekti nanga den meti na sabana. We dei-broko Masra meki wan bigi onweri kon; da dondru ben bari na tapu, èn da faya ben koti so te, da hagra kon fadon na gron, leki wan bigi faya-alen; èn ala suma nanga meti, disi ben de na firi èn na strati-sei, den dede na ini da onweri. So srefi da flam fu da faya naki ala den bon te fu den priti, èn ala gruntu tu, disi ben de na den dyari na heri kondre, a kon pori krin-krin. Da heri onweri, so leki a ben de, a ben de wan skreki-sani fu tru, bikasi sosani den no ben si ete na Egipti-kondre noiti wanten. Ma na Goshen-kondre, dape den pikin fu Israel ben de libi, no wan hagra ben fadon. We na ini da onweri Farao hati srefi kon skreki tu, a seni kari Moshe nanga Aharon kon na en, a taki: Di leisi mi du ogri fu tru. Mi si, Masra abi reti, ma mi nanga den suma fu mi abi krukutu. We begi Gado gi wi, fu a meki da hagra nanga da dondru mu pasa esi, meki a kaba, dan mi sa gi un pasi wanten fu gowe, mi no sa drai un moro. Moshe taki: A bun, mi no sa mankeri, fu go begi Masra, èn da dondru nanga da hagra sa kaba tu, fu yu si, Masra En da Masra. Ma mi sabi na fesi, yu no abi wan reti lespeki fu Masra ete. We nanga dat wortu Moshe libi Farao; a go begi Masra, èn wanten da dondru nanga da hagra kon pasa; so srefi da alen kon wai tu, te no wan dropu srefi fadon moro. Ma so esi Farao si da onweri pasa, nomo en hati kon tranga baka agen, a no wani gi den pasi ete, fu gowe!" **Hindoestaans:** "Tab Prabhu Moshe se bolis: Bihán sabere sabere uthke ja rája ke bhetáw aur ose bolihe: Hebar log ke Prabhu Parmeswar bole hai: Israel Hamár janta log hai. Usabke jáin de Hamme puje khátin. Absi Ham toke, tor kamkartan aur janta log ke khub dukh uthwábe. Tab tu ján jaihe ki dunia bhar me Hamár ner koi na hai. Ham páka se toke aur tor janta log ke dharti par se mitái sakti, baki Ham ápan sakti dekháwe khátin i kám abbe na karli hai. Jab Ham karab, tab dunia bhar jániga ki Ham ke báti aur Hamár nám sagaro ailán karal jáiga. Abbe talak tu Hamár janta log ke na mánge hai jáin dewe. Ham bihán ehi tem par Egypte des me barka tukkara tukkara baraf barsábe. Jab se Egypte ek des hai, tab se aisan musibat kabhi na bhail hai. Tu ápan khet me ke janáwar log ke aur sab dusar cij samhár leihe. Sab insán log aur gái-goru ki to bhera-bakari jaun báhar khet me rahiga, usab baraf ke barkha se marái jáiga. Baki je je ghar me rahiga, usab bac jáiga. Tab rája ke kamkartan me se kuch manai

Prabhu ke bát biswás karis. Usab ápan gulám aur janáwar log ke bhittar láis. Baki ekwan okar bát na mánis aur usab aise na karis. Tab Prabhu Moshe se bolis: Ápan háth utháike uppar me dekháw. Tab Egypte des bhar me baraf barsiga. Moshe ápan danda háth me leike utháis. Tab Prabhu bádar garjáis aur baraf jor se barsáwe lagal. Dharti par bijali camke lagal. Jab se huwa par manai logan rahat raha, tab se Egypte des me aisan cij kabhi na bhail raha. Aisan barkha u des ke sab kuch pit dháris. Khet me ke sauda, per, insán aur janáwar log sab pitáike naksán hoi gail. Kháli Goshen dihát me kuch na bhail. Tab rája Moshe aur Aharon ke bolwáis aur bolis: Ab ham mánila ki ham páp karli hai, Prabhu imándár hai, ham aur hamár janta log kasurwár báti. Prabhu se prátna kar ki u i khatamáq musibat hamlogke uppar se hatái dewe. Ham to na sahi páila. Tab ham tulogke jáin debe. Tulogke hia rahe ke na pare hai. Tab Moshe bolis: Jaise ham sahar ke bahár ábe, oisane ham ápan háth utháike Prabhu se prátna karab. Bádar ke garja aur baraf ke barkha band hoi jáiga. Aisane áp janiho ki dharti Prabhu ke hai. Baki ham jánila ki áp aur ápke kamkartan ab talak Prabhu Parmeswar ke barka na máne hai. Sab rakam ke dhán phutke pakkat raha, tab pitái gail. Baki jaun sauda ke bia chitáil raha aur kuch din bát me howat, i sab na pitáil. Moshe mahal me se aur sahar ke bahár cal gail. Tab u ápan háth utháike Prabhu se prátna karis. Tab bádar ke garja aur baraf ke barkha band hoi gail. Baki jaise Prabhu Moshe se bolis raha, oisane bhail. Rája jab dekhis ki sab cij phin accha hoi gail hai, tab ápan dil patthar ghat kar leis. U aur okar kamkartan Moshe ke bát na mánis aur Israel log ke na jáin deis!”

Javaans: “Pangeran Gusti Elohim banjur ngandika marang Nabi Moshe: Sesuk sira tangia kang esuk, sebaa marang ngarsange Pringon sarta matura: Pangeran Gusti Elohim Elohimipun tiyang Ibrani ngandika makaten: Sira nglilanana umatingSun lunga supaya saos pangabekti marang Ingsun. Sabab sapisan iki, Ingsun bakal ngesokake sakehe wewelakingSun marang sira dhewe, marang para abdinira lan marang para kawulanira supaya sira sumurupa yen ing salumahing bumi ora ana kang madhani Ingsun. Satemene saupama Ingsun karsa ngagagake astaningSun sarta nggebag marang sira lan para kawulanira kalawan pageblug, mesthi sira wus katumpes sirna saka bumi. Nanging mulane sira isih Sunlestarekake urip, iku marga Ingsun karsa ngatingalake kakiyataningSun marang sira lan supaya asmaningSun kaluhurna ana ing salumahing bumi. Saprene sira tansah ngalang-alangi umatingSun, ora sira lilani lunga. Lah sesuk watara wayah mangkene Ingsun bakal ndhatengake udan es kang deres banget, kang durung tau kelakon wiwit madege Mesir nganti saprene. Kang iku kewan-kewanira lan sabarang darbekira kang ana ing ara-ara, padha sira gawanana menyang panggonan kang njalari slamete; sakehe manungsa lan kewan, kang ana ing ara-ara kang ora nglumpuk ana ngomah, bakal katiban udan es iku, satemah bakal padha mati. Para abdine Sang Prabu Pringon kang rumangsa wedi marang pangandikaning Sang Gusti Elohim, iku nuli padha akon batur-bature lan kewan mlebu ngomah. Balik kang ora maelu marang dhawuhe Pangeran Gusti Elohim, padha ngetogake bae batur-bature lan kewan ana ing ara-ara. Pangeran Gusti Elohim tumuli ngandika marang Nabi Moshe: Tanganira athungna marang langit, nuli bakal ana udan es tumurun saka ing langit mratani satanah Mesir kabeh, ngenani manungsa, kewan lan tetuwuhan ing ara-ara ing tanah Mesir. Nabi Moshe tumuli ngathungake tekene marang langit, Pangeran Gusti Elohim tumuli ndhatengake gludhug lan udan es, sarta ana geni kang nyamber-nyamber marang bumi. Pangeran Gusti Elohim anggone nurunake udan es mau mratani satanah Mesir. Udan es mau kaworan geni kang pating tyleret ana ing satengahe udan es iku, nggegirisi banget, ing saindenge nagarane wong Mesir kabeh durung tau kelakon kang kaya mangkono iku, wiwit wong-wong mau padha dadi bangsa. Udan es mau ngrusak samubarang kang ana ing ara-ara, ing sawratane tanah Mesir, iya manungsa iya kewan, mangkono uga ngrusak sawarnane tanem-tuwuh kang ana ing ara-ara lan ngesolake sakehe wit-witan. Mung ing tanah Goshen, panggonane wong Israel, ora ana udan es. Sang Prabu Pringon banjur utusan nimbali Nabi Moshe lan Rama Aharon padha dipangandikani: Sapisan iki Ingsun kaluputan, Pangeran Gusti Elohim kang leres, nanging ing sun lan para kawulaningsun kang padha luput. Padha nyenyuwuna marang Pangeran Gusti Elohim, gludhuge Gusti Elohim lan udan es iku wus tyukup, ing sun bakal nglilani sira padha lunga, wus ora prelu sira kesuwen ana ing kene maneh. Ature Nabi Moshe: Mangke samedal kawula dhateng sajawining nagari, kawula badhe ngegaraken tangan kawula konjuk ing Pangeran Gusti Elohim, gludhugipun badhe kendel sarta jawahipun es temtu lajeng terang, supados panjenengan dalem mirsaa, bilih bumi punika kagunganipun Pangeran Gusti Elohim. Nanging menggah panjenengan dalem saha para abdi dalem, kawula sumerep taksih dereng sami ajrih dhateng Pangeran Gusti

Elohim Elohim. Anadene kang rusak iku tanduran rami lan sair, marga saire lagi metu wulene, lan ramine mbeneri kembang. Nanging mungguh gandum lan juwawut iku ora nganti rusak, marga durung tumeka ing titi mangsane. Nabi Moshe tumuli mundur saka ing ngarsane Sang Prabu Pringon, sawetune saka ing nagara banjur ngegarake astane konjuk ing Pangeran Gusti Elohim, gludhug lan udan es nuli leren, sarta udan wus ora gumrojog ing bumi maneh. Bareng Sang Prabu Pringon mirsa, yen udan, udan es lan gludhug wus padha leren, tumuli nerusake anggone damel dosa, sarta mangkotake panggalihe, iya panjenengane iya para abdine. Galihe Sang Prabu Pringon tetep puguh, temah ora nglilani lungane wong Israel, kaya kang wus dipangandikakake dening Pangeran Gusti Elohim lumantar Nabi Moshe!” (שְׁמוֹת Sh'mot [Exodus] 9:13-35).

We zijn nu toegekomen aan de eerste plaag die ook mensen dodelijk treft. De vorige plaag was weliswaar de eerste die ook rechtstreeks de mensen lichamelijk geraakt heeft, maar er vielen geen dodelijke slachtoffers. Bij de 7^e plaag is dat wel het geval. Toch gaf de G'd van Israël in Zijn goedheid een waarschuwing vooraf om de Egyptenaren een kans te geven zich tot Hem te bekeren en velen gaven daar ook gehoor aan en bleven binnen. Zij luisterden naar het woord van de Eeuwige en het zou best wel eens kunnen dat zij deel uitmaakten van de grote menigte van allerlei herkomst, die volgens שְׁמוֹת Sh'mot [Exodus] 12:38 samen met de Israëlieten mee trok uit Egypte. De Egyptenaren echter, die geen acht sloegen op het woord van de Eeuwige omdat ze erop vertrouwden dat hun hemelgoden hen zouden beschermen, kwamen bedrogen uit! Velen van hen werden door de hagelbuien verpletterd, door de stortregen weggespoeld of door de bliksems dodelijk getroffen en ook hun vee en hun gewassen werden vernietigd, waarmee de onmacht van zowel de goden van de landbouw en de oogst alsook van de hemelgodheden duidelijk werd aangetoond. Deze plaag was dus vooral gericht tegen Nut, de hemelgodin, Horus, de hemelgod, Tefnut, de godin van de regen en Shu, de god van de droge lucht, die volgens de Egyptische mythologie samen het weer beheerden, alsook tegen Isis, de godin van het leven, Seti, de beschermer van de oogst, Geb, de god van de aarde en Nepri, de god van het graan. Nut, de luchtgodin, was de vrouw van de aardgod Geb en de moeder van Osiris, Isis, Seti en Nephthis. Nut werd soms afgebeeld als een vrouw die zich over de aarde buigt, maar vaak ook als een koe. De hemelgod Horus die als een valk zijn vleugels over de aarde uitspreidt, is de zoon van Osiris en Isis en de broer van de kattengodin Bastet. De Farao's werden gelijkgesteld met de valkgod Horus en wanneer de Farao stierf, ging Horus over in het lichaam in van de volgende levende Farao. De 7^e plaag was daarom niet alleen een directe aanval op Horus, maar ook op de Farao zelf! Shu, de god van de droge lucht, en zijn zuster Tefnut, de godin van de regen, waren de ouders van Geb en Nut en de grootouders van Osiris, Isis, Seti en Nephthis. Al deze weer- en oogstgoden leden een gevoelige nederlaag door de hagelplaag, die zij niet konden tegenhouden en ook niet konden stopzetten. In tegenstelling tot deze valse goden bewees de G'd van Israël opnieuw, dat Hij Zijn eigen volk wel degelijk kon beschermen, want Hij zorgde ervoor dat de Israëlieten geen last hadden van de hagelbuien en gespaard bleven. Toch zelfs nadat hij zijn eigen nederlaag openlijk moest toegeven, bleef de Farao halsstarrig weigeren de Israëlieten te laten vertrekken.

8^e plaag: Sprinkhanen (Hebreeuws: אַרְבֵּה Ar'be)

“En de Eeuwige zeide tot Moshe: Ga tot Farao, want Ik heb zijn hart en dat van zijn dienaren onvermurwbaar gemaakt, opdat Ik deze mijn tekenen onder hen tone, en gij aan uw kind en kleinkind kunt vertellen, wat Ik de Egyptenaren heb aangedaan en welke tekenen Ik onder hen verricht heb, opdat gij weet, dat Ik de Eeuwige ben! Toen kwamen Moshe en Aharon tot Farao en zeiden tot hem: Zo zegt de Eeuwige, de G'd der Hebreeën: hoe lang zult gij weigeren u voor Mijn aangezicht te verootmoedigen? Laat Mijn volk gaan om Mij te dienen. Want indien gij weigert Mijn volk te laten gaan, dan zal Ik morgen sprinkhanen in uw gebied laten komen; zij zullen de oppervlakte van het land bedekken, zodat men het land niet zal kunnen zien; zij zullen de rest, het overgeblevene, dat u nog uit de hagelbuien gespaard is, afvreten, ja, alle bomen die op uw veld groeien, afvreten. En zij zullen uw huizen, de huizen van al uw dienaren, de huizen van alle Egyptenaren zo vullen, als uw vaderen en voorvaderen het nooit hebben gezien, van de dag af, dat zij op de wereld waren, tot deze dag toe. Toen wendde hij zich af en ging van

Farao heen. Daarop zeiden de dienaren van Farao tot hem: Hoe lang zal deze ons tot een valstrik zijn? Laat die mannen gaan om de Eeuwige, hun G'd, te dienen. Beseft gij nog niet, dat Egypte te gronde gaat? Toen werden Moshe en Aharon tot Farao teruggebracht, en hij zeide tot hen: Gaat, dient de Eeuwige, uw G'd. Wie zijn eigenlijk van plan te gaan? En Moshe antwoordde: Wij gaan met onze jongens en grijsaards, wij gaan met onze zonen en dochters, met ons kleinvee en onze runderen, want wij hebben een feest des Eeuwigen. Hij echter zeide tot hen: De Eeuwige moge met u zijn, als ik van zins ben u met uw kinderen te laten gaan! Neemt u in acht, want onheil bedreigt u! Niet alzo, gij mannen moogt gaan om de Eeuwige te dienen, want dat was uw verzoek. En men joeg hen van Farao weg. Daarna zeide de Eeuwige tot Moshe: Strek uw hand uit over het land Egypte, om de sprinkhanen, en zij zullen over het land Egypte opkomen en al het kruid des lands afvreten, alles wat de hagel heeft overgelaten. Toen strekte Moshe zijn staf over het land Egypte uit, en de Eeuwige bracht een oostenwind over het land, gedurende die gehele dag en de gehele nacht, en toen het morgen geworden was, voerde de oostenwind de sprinkhanen mee. Zo kwamen de sprinkhanen op over het gehele land Egypte en streken in het gehele gebied van Egypte in massa neer; nooit tevoren was er zulk een sprinkhanenzwerm geweest en nooit nadien zal er meer zo een zijn. Zij bedekten de gehele oppervlakte van het land, zodat het land erdoor verdonkerd werd en zij vraten al het veldgewas af en alle vruchten van de bomen, die de hagel had overgelaten, zodat er geen groen meer overbleef aan boom of veldgewas in het gehele land Egypte. Toen haastte Farao zich Moshe en Aharon te ontbieden en hij zeide: Ik heb gezondigd tegen de Eeuwige, uw G'd, en tegen u. Nu dan, vergeef toch nog ditmaal mijn zonde en bid de Eeuwige, uw G'd, dat Hij althans deze dood van mij doe wijken. Toen ging hij van Farao heen en bad tot de Eeuwige. En de Eeuwige liet een andere, een zeer sterke westenwind waaien, die de sprinkhanen meevoerde en ze in de Schelfzee dreef: niet een sprinkhaan bleef er over in het gehele gebied van Egypte. Maar de Eeuwige verhardde het hart van Farao, zodat hij de Israëlieten niet liet gaan!" **Surinaams:** "We na baka fu da tori Masra seni Moshe go agen na Farao, a warskow en wantron moro, A taki, efu a no gi den Israel-suma pasi, fu den gowei, dini En, dan Masra sa meki so meni spinka kon, te en heri kondre sa lai nanga den, èn ala bon nanga ala nyanyan, disi da hagra no ben pori ete na firi, dati den spinka sa pori, den sa doro te na ini suma oso srefi, trobi suma. We fosi Farao no ben wani ke fu da taki agen, a meki Moshe gowei baka, sondo a piki hem wan wortu. Ma na baka den tra gran-masra fu kondre kon begi en, meki a gi den suma pasi, libi den; bika so langa den no komoto, heri Egipti-kondre no sa abi rostu fu den ede. We disi den poti alasani na Farao fesi so, fa nanga ala den strafu fu da Israel-Gado heri kondre pori kaba, dati meki Farao kari Moshe nanga Aharon kon baka na ini, a aksi den, o reti suma fu den wani gowei, fu dini den Gado; bikasi en sa gi den pasi noya. Moshe taki, den alamal musu go, bigi suma nanga pikinwan, èn den meti srefi den musu teki tu, tyari go nanga den; bikasi nanga den meti den musu meki ofrandi gi Masra. Farao taki: No no, efu na fu dat'ede wawan, dan den kan libi den uma nanga den pikin na oso, en sa meki den man-suma gowei, den wawan; moro den no mu suku na en. We nanga dat antwortu Farao yagi Moshe nanga Aharon komoto na en fesi. Ma dei-broko mamanten Gado meki wan tranga son-opo-winti opo, èn da winti tyari so meni spinka kon te den tapu heri Egipti-kondre, èn ala da aleisi nanga ala den bon-froktu, disi da hagra no ben pori, dati den spinka kon nyan krin-krin. We nanga dati Farao kisi wan skreki agen, a seni kari Moshe nanga Aharon kon na en, a taki, meki den gi en pardon fu da leisi, èn meki den begi Gado wantron moro, fu a saka da strafu gi en; bika en du ogri fu tru, en no sa du moro. Ma Moshe no piki en, bika a ben sabi Farao maniri kaba; ma toku a go begi Masra agen gi en, èn wanten Masra meki da winti drai so, fu a teki ala den spinka, tyari go na se. Ma nanga ala dati Farao no hori en wortu ete, en hati kon tranga baka agen!" **Hindoestaans:** "Tab Prabhu Moshe se bolis: Râja lage phin se ja. Ham to okar aur okar kamkartan ke dil ekdam patthar ghat kar deilli hai. Tab Ham âpan acambho kâam usabke dekhâi sakab. Tab tu âpan larkan ke larkan se batâi sakihe ki Ham Egypte ke manai log se ka ka karli rahili aur kaun acambho kâam ulogke bic me ham dekhaili rahili. Tab tulogan jân jaihe ki ham Prabhu bâti. Moshe aur Aharon râja lage gail aur bolis: Hebar log ke Prabhu Parmeswar bole hai: Tu kab talak thetarâi karihe? Hamâr janta log ke jâin de Hamme puje khâtin. Jab tu na karihe, tab bihân Ham dhund ke dhund mâlik ke ghora tulogke des me lâbe. Usab des bhar me rahiga aur jamin na dekhâiga. Sab baraf ke barkha se bacal wâla sauda aur hariâil per usab ekdam se khâi leiga. Tor mahal me, tor kamkartan aur janta log ke sab ghar me sagaro mâlik ke ghora rahiga. Aisan cij tor bâp-

dáda log ápan jiwán me kabhi na dekhis hai. Tab Moshe ghumke rája lage se cal gail. Bas rája ke kamkartan bolis: Rája ji, i adamia hamlogke kab talak musibat me phasái kariga? Okar játi log ke jáin deiho ápan Prabhu Parmeswar ke puje khátin. Áp na samjhe hai ki Egypte des ekdam bilái jáiga? Tab rája Moshe aur Aharon ke phin se bolwáis aur bolis: Tulogan jái sake hai ápan Prabhu Parmeswar ke puje khátin. Baki kaun manai log tulogke sáth jáiga? Tab u bolis: Hamlog sab koi jábe. Chota se barka talak, betwan aur bitian. Hamlogke gáigoru aur bhera bakari bhi hamlogke sanghe jáiga. Hamlog to Prabhu ke khusiáli manábe. Baki rája bolis: Na, i na hoi sake hai! Tulog mánge hai kuch dusar cij kare. Ham tulogke larkan ke na jáin debe. Kháli mardána log jái sake hai. Tulog to kháli mánge hai jái Prabhu ke puje. Aisane tulog bolle rahile. Aur u Moshe aur Aharon ke mahal me se khaderwái deis. Tab Prabhu Moshe se bolis: Ápan háth utháike Egypte des par dekháw. Tab málik ke ghora ke jhund áiga. Usab des bhar me áiga aur baraf ke barkha se pitái se bacal sauda sab khái leiga. Tab Moshe ápan danda utháike Egypte par dekháis. Bas Prabhu ek barka hauwa u des me láis. Din aur rát bhar hauwa calat raha. Tab jab saber bhail, tab hauwa sanghe málik ke ghora áil. Ulogke dhund ke dhund sagaro áike Egypte des bhar me áil. Etana dher málik ke ghora u des me kabhi na áil raha aur bád me phin se na áiga. Des bhar me jamin na dekhát raha. Ulog sab baraf ke barkha se bacal sauda aur per ke phal khái leis. Aisane des me ke sab hariar cij ekdam naksán hoi gail. Tab rája Moshe aur Aharon ke haldi se bolwáis aur bolis: Ham Prabhu Parmeswar aur tor áge páp karli hai. Hamme ek dáfe auro chama kar de, aur ápan Prabhu Parmeswar se prátna kar ki u hamme i khatarnák musibat se bacái dewe. Tab Moshe cal gail aur Prabhu se prátna karis. Tab Prabhu ek barka hauwa patháis aur sab málik ke ghora ke Skelf samundar me lejái ke dubái deis. Aisane usab Egypte des me se nikáral gail. Baki Prabhu rája ke dil ekdam se patthar ghat kar deis aur u Israel log ke na jáin deis!" **Javaans:** "Pangeran Gusti Elohim banjur ngandika marang Nabi Moshe: Sira sebaa marang Pringon, dene Ingsun wus mangkotake atine lan atine para abdine, supaya Ingsun nindakake pratandha-pratandha ana ing tengaehe. Sarta supaya sira bisa nyaritakake marang anak-putunira apa kang wus Suntindakake marang wong Mesir, lan sakehe pratandha kang Suntindakake ana ing antarane, supaya sira padha sumurupa manawa Ingsun iki Gusti Elohim. Nabi Moshe lan Rama Aharon tumuli padha sowan marang Sang Prabu Pringon sarta matur: Pangandikanipun Pangeran Gusti Elohim Gusti Elohimipun bangsa Ibrani makaten: Nganti pira lawase anggonira ora gelem ngesorake awak ana ngarsaningSun? UmatingSun lilanana lunga saos pangabekti marang Ingsun! Dene samangsa sira ora gelem nglilani lunga umatingSun, sesuk Ingsun bakal ndhatengake walang ana ing tlatahira. Walang mau bakal nutupi lumahe bumi nganti ora katon lemahe, sarta bakal mangani nganti entek sabarang kang isih kari kang ora rusak marga anane udan es, dalasan sakehe wit-witan kang thukul ana ing tanahira iku bakal padha dimangsa nganti ludhes kabeh. Malah bakal ngebaki omahira, omahe abdinira lan omahe wong Mesir kabeh, kaanan kang kaya mangkono iku durung tau dialami dening para leluhurira wiwit padha tumitah ana ing bumi nganti saprene. Nabi Moshe banjur mundur saka ing ngarsane Sang Prabu Pringon. Sawuse mangkono para abdine Sang Prabu Pringon banjur munjuk marang Sang Prabu: Taksih pinten dangunipun tiyang-tiyang punika anggenipun dados jiret tumrap kita? Sumangga ta panjenengan dalem lilani kemawon anggenipun sami kesah saos pangabekti dhateng Pangeran Gusti Elohim Gusti Elohimipun. Punapa panjenengan dalem dereng kraos, bilih tanah Mesir temtu badhe risak? Nabi Moshe lan Rama Aharon banjur kasowanake maneh marang ing ngarsane Sang Prabu Pringon sarta padha dipangandikani: Wis padha lungaa saos pangabekti marang Pangeran Gusti Elohim Gusti Elohimira. Sapa bae satemene kang bakal padha lunga iku? Ature Nabi Moshe: Kawula badhe sami kesah, ingkang enem dalah ingkang sepuh, anak-anak kawula jaler estri dalasan menda saha lembu kawula, awitdene kawula sami badhe damel riyaya konjuk ing ngarsaning Pangeran Gusti Elohim. Nanging Sang Prabu Pringon ngandika: Pangeran Gusti Elohim kareben nunggal karo sira, yen ing sun nglilanana sira lunga dalah anak-anakira. Lah sedyanira iku ala! Iku ora mangkono. Sira padha kena lunga, nanging ngemungna wong lanang-lanang bae kang saos pangabekti marang Pangeran Gusti Elohim, rak iya mung iku ta kang dadi panyuwunira? Nabi Moshe lan Rama Aharon banjur ditundhung saka ing ngarsane Sang Prabu Pringon. Pangeran Gusti Elohim tumuli ngandika marang Nabi Moshe: Tanganira ayatna marang ing tanah Mesir, nekakna walang, lan walang-walang mau ngebyuka ing sawratane tanah Mesir lan mangana saanane tetuwuhan sapira kang ora rusak marga anane udan es. Nabi Moshe banjur ngayatake tekene marang ing tanah Mesir, sarta Pangeran Gusti

Elohim tumuli ngididake angin wetan marang tanah kono nganti sadina muput lan sawengi natas, bareng wayah esuk angin wetan mau nggawa walang. Walang-walang iku banjur mratani satanah Mesir, kabeh padha neba ing satlatahe Mesir nganti akeh banget; sadurunge iku durung tau ana walang samono akehe lan ing tembe iya bakal ora kelakon mangkono maneh. Sarehne walang-walang mau mratani salumahe tanah kabeh, mulane nagarane dadi peteng; walange padha mangani saanane tetuwuhan lan pala-gumantung sisane udan es, sakehe wit-witan lan tanem-tuwuh ing satanah Mesir wus ora ana ijone sathithik-thithika. Sang Prabu Pringon tumuli enggal-enggal nimbali Nabi Moshe lan Rama Aharon sarta ngandika: Ingsun wus gawe dosa marang Pangeran Gusti Elohim Gusti Elohimira lan marang sira. Kang iku sira ngapuraa dosaningsun sapisan iki bae lan nyenyuwuna marang Pangeran Gusti Elohim Gusti Elohimira iku, supaya karsaa nyingkirake bebaya pati iku saka ing sun. Nabi Moshe banjur mundur saka ing ngarsane Sang Prabu Pringon sarta ndedonga marang Pangeran Gusti Elohim. Pangeran Gusti Elohim tumuli ngididake angin saka keblat kang kosok-balen, yaiku angin kulon kang banter banget, iku nggawa mumbul walange katyemplungake ing sagara Teberau, nganti ora ana walang siji bae kang kari ana tlatahe tanah Mesir. Nanging Pangeran Gusti Elohim muguhake galihe Sang Prabu Pringon, temah ora nglilani wong Israel padha lunga!” (שׁמֹט Sh’mot [Exodus] 10:1-20).

Met de sprinkhanenplaag werd op de eerste plaats de insectengod Scapis ontroont, maar ook de macht van Seti, de beschermer van de oogst, Geb, de god van de aarde en Nepri, de god van het graan gebroken, alsook Isis, de godin van het leven van haar macht beroofd, want alle bomen, graangewassen en vruchten op het veld die nog overgebleven waren na de hagelbuien, werden door een enorme zwerm sprinkhanen volledig kaalgevreten. In heel Egypte was er geen enkel groen blaadje meer te bekennen, geen graan, geen groente en geen fruit met het gevolg dat er een enorme hongersnood op komst was. Zelfs de sprinkhanen konden de Egyptenaren niet eens meer verzamelen als noodvoedsel, want de Eeuwige liet met een sterke westenwind alle sprinkhanen het land uitwaaien. Ook de windgod Shu kon de westenwind niet tegenhouden en evenmin de oostenwind die het sprinkhanenleger juist had aangevoerd. De hovelingen van de Farao begrepen maar al te goed dat hun eigen goden van vegetatie, landbouw en oogst niet waren opgewassen tegen de aanvallen van de G'd van Israël en durfden zelfs openlijk tegen de Farao te zeggen: “Op deze manier gaan wij onze ondergang tegemoet! Het hele land is al een puinhoop! Laat die mensen toch gaan om de Eeuwige, hun G'd te dienen. Beseft u dan nog niet dat Egypte zo te gronde gaat?” Nee, blijkbaar beseftte hij het inderdaad nog niet, want hij bleef nog steeds koppig en liet het volk niet gaan.

9^e plaag: Duisternis (Hebreeuws: חֹשֶׁךְ Choshech)

“Daarna zeide de Eeuwige tot Moshe: Strek uw hand uit naar de hemel, opdat er duisternis zij over het land Egypte, zodat men de duisternis kan tasten. En Moshe strekte zijn hand uit naar de hemel, en er was gedurende drie dagen een dikke duisternis in het gehele land Egypte. Gedurende drie dagen kon niemand een ander zien, noch van zijn plaats opstaan; maar alle Israëlieten hadden licht, waar zij woonden. Toen ontbood Farao Moshe en zeide: Gaat, dient de Eeuwige, alleen uw kleinvee en uw runderen moeten achterblijven; ook uw kinderen mogen met u meegaan. Maar Moshe zeide: Gij moet ons niet alleen slachtoffers en brandoffers ter beschikking stellen, die wij voor de Eeuwige, onze G'd, kunnen toebereiden, maar ook moet ons vee met ons meegaan, zonder dat er een hoef ontbreekt, want daarvan zullen wij nemen om de Eeuwige, onze G'd, te dienen; want wij weten niet, waarmee wij de Eeuwige zullen moeten dienen voordat wij daar aankomen. Maar de Eeuwige verhardde het hart van Farao, zodat hij hen niet wilde laten gaan. En Farao zeide tot hem: Ga weg van mij; zorg ervoor, dat gij mijn aangezicht niet meer ziet, want ten dage, dat gij mijn aangezicht ziet, zult gij sterven! Hierop zeide Moshe: Gij hebt juist gesproken; ik zal uw aangezicht niet meer zien!” **Surinaams:** “We fu dat ede Masra sori en wan tra marki agen, A meki wan tumsi bigi dungru kon na heri Egipiti-kondre, èn da dungru ben hori dri dei langa; a ben dungru pasamarki, te no wan suma ben kan si trawan; awansi den ben leti faya srefi, den no ben kan si sani, èn dati ben meki no wan suma ben man, fu opo na en presi go na wan trape. Ma na ini den Israel-suma oso no wan dungru ben de, da krin dei ben leti gi den bun-bun. We na dei, disi meki dri, Farao seni kari Moshe kon na en, a taki, den kan gowei, dini den Gado, den kan teki den pikin tu, tyari go; ma

den skapu nanga den kow den muse libi na oso. Moshe taki: No no! no wan kow-futu srefi mu fika na baka. Ma dati meki Farao hati kon tranga agen, te a puru en wortu baka, a no wani meki den go moro. We Farao hati ben tranga so, te a bigin fu krasu Moshe, a yagi en, a taki: Luku bun, no kon na mi fesi moro! Efi mi ai si yu moro, yu sa dede! Moshe taki: A bun! So leki yu taki; mi no sa kon na yu fesi moro. En nanga dati wortu Moshe libi Farao, a gwe!” **Hindoestaans:** “Tab Prabhu Moshe se bolis: Tu ápan háth utháike uppar me dekháw. Tab Egypte bhar andhiár hoi jáiga. I andhiár me koi na kuch dekh páiga. Jab Moshe aisane karis, tab des bhar me tin roj ekdam andhiár hoi gail. I tin roj me koi na ek dusar ke dekh páwat raha aur ápan ápan jagaha se koi na uth páwat raha. Baki jáha Israel log rahat raha, huwa par anjor raha. Tab rája Moshe ke bolwáis aur bolis: Tulog jái sake hai Prabhu ke puje khátin. Tulog ápan larkan bhi lejár sake hai. Kháli ápan bhera, bakari aur gáí-goru hia chor de. Tab Moshe bolis: I bát na hoi sake hai. Na kháli chota wála janáwar log ke jáin deiho, baki barka janáwar log ke bhi. Hamlog ekko janáwar hia par na chor sakab. Hamlog isab me se Prabhu Parmeswar khátin balidán karab. Jab hamlog huwa par pahucab, tab hamlog jánab kaun gáí, bhera ki to bakari Prabhu Parmeswar khátin balidán kare ke cáhi. Baki Prabhu rája ke dil patthar ghat kar deis aur u usabke na jáin deis. Tab u gussáike bolis: Ja hia se! Ápan muh hamár lage kabhi na dekháw! Jab ham toke phin se dekháb, tab ham toke már dharwábe. Tab Moshe bolis: Áp to thik bollo hai. Ham ápan muh phin se ápke áge na dekhábe!” **Javaans:** “Pangeran Gusti Elohim tumuli ngandika marang Nabi Moshe: Tanganira athungna marang langit, nuli bakal ana pepeteng kang nyrambahi tanah Mesir, nganti wong padha gagap-gagap ing sajroning peteng mau. Nabi Moshe banjur ngathungake astane menyang ing langit, temah ana peteng ndhedhet ing satanah Mesir lawase telung dina. Ora ana wong kang bisa ndeleng kantyane, lan ora ana kang bisa mingsed saka panggonane sajroning telung dina mau; mung sakehe wong Israel padha tetep kapadhangane ana ing papan panggonane. Sang Prabu Pringon banjur nimbali Nabi Moshe sarta ngandika: Wis padha lungaa saos pangabekti marang Pangeran Gusti Elohim, mung wedhusira lan sapinira aja sira gawa, anak-anakira kang isih tyilik-tyilik klilan melu. Nanging ature Nabi Moshe: Malah kurban sembelehan lan kurban obaran punika leresipun panjenengan dalem ingkang kedah maringi kawula, supados kawula saged nyaosaken dhateng Pangeran Gusti Elohim Gusti Elohim kawula. Dene raja-kaya inggih badhe kawula bekta ugi, tratyak satunggal kemawon boten kenging kantun; awitdene inggih panunggilanipun punika ingkang badhe kawula damel saos pangabekti dhateng Pangeran Gusti Elohim Gusti Elohim kawula; kawula sami boten sumerep punapa ingkang kedah kawula saosaken dhateng Pangeran Gusti Elohim, saderengipun kawula dumugi ing ngrika. Nanging Pangeran Gusti Elohim mangkotake galihe Sang Prabu Pringon, temahan ora nglilani lungane para umat. Sang Prabu Pringon banjur ngandika: Wis mundura saka ing ngarsaningsun, dingati-ati, poma sira aja ngaton maneh ana ing ngarsaningsun, sabab samangsa sira ngaton, mesthi sira bakal mati. Nabi Moshe nuli matur: Kasinggihan dhawuh dalem, kawula badhe boten ngatingal wonten ngarsa dalem malih! (שְׁמוֹת Sh'mot [Exodus] 10:21-29).

De 9^e plaag van de duisternis was een aanval op de hoogste godheid van Egypte: de zonnegod Ra, die ook vereerd werd als Amun-Ra, en op de zonnegoden Atum en Khepri. Ook diverse hemelgoden als Mut en Nut werden met deze plaag afgestraft. Als Leeuwinnegodin droeg Mut een zonneschijf op haar hoofd en werd in het hele land vaak samen met de zonnegod Amun vereerd. Mut deelde ook samen met Amun een religieus feest, het Opet-feest, waar ze haar eigen bark had. Ze had ook een tempel in Heliopolis, de stad van de zon omdat ze een rol had in de bestrijding van de slangendemon Apophis, waarbij ze de zonnegod Ra beschermde. Ook de hemelgodin Nut behoorde tot de Enneade van de zonnestad Heliopolis. Nut stond symbool voor de ruimte waar de zonnegod Ra doorheen reisde. Overdag voer hij over haar buik en elke avond slikte Nut de zon dan in waardoor het duister werd. De zon verbleef dan 's nachts in haar en werd de volgende dag uit haar schoot geboren. Doordat de duisternis van de 9^e plaag drie dagen duurde, werd deze cyclus doorbroken en haar onmacht tegenover de macht van de G'd van Israël aangetoond. Maar ook de kattengodin Bastet, de poes, die weliswaar de macht had om een zonsverduistering op te roepen, maar blijkbaar niet in staat was om het ongedaan te maken, werd door deze plaag vernederd. De grootste vernedering was echter bestemd voor Ra zelf! De zonnegod Ra was namelijk de belangrijkste god in de Egyptische mythologie en werd gezien als de almachtige oppergod, de schepper van de hele wereld en van alle levende

wezens. Ra had meerdere verschijningsvormen. Als ochtend-zon werd hij geassocieerd met Khepri en als avondzon met Atum. Nadat Ra in het Oude Rijk de nationale godheid geworden was werd hij aan Amun gelijk gesteld. Zo werd Amun-Ra in de bloeitijd van het Nieuwe Rijk de hoofdgodheid van Egypte. Vanzelfsprekend werd Amun-Ra als god van de zon verondersteld het licht op de aarde te brengen, maar bij de plaag van de duisternis heeft hij daarin schielijk gefaald! Datzelfde geldt uiteraard ook voor Khepri en Atum. Khepri werd specifiek geassocieerd met de opkomende zon en daarom lag het centrum van de cultus van Khepri in Heliopolis, de stad van de zon. Een andere zonnegod was Aton, die de Farao Akhnaton, voorheen Amenhotep IV tot hoofdgod van Egypte wilde verheffen. Maar ook Aton werd evenals alle andere zonnegoden door de 9^e plaag verslagen. Door geheel Egypte te verduisteren, behalve waar de Israëlieten woonden, maakte de G'd van Israël al deze zonnegoden voor schut gezet. Deze inktzwarte duisternis, waarbij er niet alleen sprake was van het afwezig zijn van zonlicht, maar ook van maanlicht en het licht van de sterren, was een angstaanjagende bovennatuurlijke duisternis, die volgens vers 21 zelfs tastbaar was, kon zelfs niet door kunstmatig licht van lampen en fakkels doorbroken worden. Drie dagen lang konden de Egyptenaren geen hand voor hun ogen zien en geen stap verzetten, maar bij de Israëlieten was het volop licht. De plaag van duisternis bracht niet alleen de overwinning op de zonnegod in al zijn verschijningsvormen, maar maakte ook de spirituele duisternis van Egypte zelf zichtbaar. Toch in plaats van zich daarvan te bekeren werd de Farao daarover zo woedend dat hij Moshe en Aharon zelfs met de dood bedreigde als ze het zouden durven om nog eens in zijn paleis te komen. Moshe gaf hem gelijk en beaamde, dat dit inderdaad de laatste keer was dat hij hem zag.

10e plaag: Dood van de eerstgeborenen (Hebreeuws: מַכַּת בְּכוֹרוֹת Makat b'chorot)

“De Eeuwige nu had tot Moshe gezegd: Nog één plaag zal Ik over Farao en over Egypte brengen, daarna zal hij u in uw geheel vanhier laten gaan; wanneer hij u laat gaan, zal hij u met geweld van hier wegdrijven. Spreek toch ten aanhoren van het volk, dat ieder van zijn buurman en iedere vrouw van haar buurvrouw zilveren en gouden voorwerpen vrage. En de Eeuwige bewerkte, dat de Egyptenaren het volk gunstig gezind waren; ook was Moshe een zeer gezien man in het land Egypte, bij de dienaren van Farao en bij het volk. En Moshe zeide: Zo zegt de Eeuwige: te middernacht ga Ik door het midden van Egypte. Dan zal iedere eerstgeborene in het land Egypte sterven, van de eerstgeborene van Farao, die op zijn troon zou zitten, tot de eerstgeborene van de slavin achter de handmolen, ook alle eerstgeborenen van het vee. En er zal een luid gejammer zijn in het gehele land Egypte, zoals er nooit is geweest en zoals er nooit meer zal zijn. Maar tegen niemand van de Israëlieten zal een hond zijn tong durven roeren, tegen mens noch dier, opdat gij weet, dat de Eeuwige scheiding maakt tussen de Egyptenaren en de Israëlieten. En al uw dienaren hier zullen tot mij komen en zich voor mij nederbuigen en zeggen: Ga heen, gij en al het volk dat u volgt; daarna zal ik heengaan. Toen ging hij in brandende toorn van Farao heen. En de Eeuwige zeide tot Moshe: Farao zal naar u niet luisteren, opdat Mijn wonderen in het land Egypte talrijk worden. Moshe en Aharon nu hebben al deze wonderen gedaan voor het aangezicht van Farao. Maar de Eeuwige verhardde het hart van Farao, zodat hij de Israëlieten niet uit zijn land liet gaan. - En te middernacht sloeg de Eeuwige iedere eerstgeborene in het land Egypte, van de eerstgeborene van Farao, die op zijn troon zou zitten, tot de eerstgeborene van de gevangene, die in de kerker was, benevens alle eerstgeborenen van het vee. En Farao stond des nachts op, hij en al zijn dienaren en alle Egyptenaren; en er was een luid gejammer in Egypte; want er was geen huis, waarin geen dode was. Toen ontbood hij des nachts Moshe en Aharon en zeide: Maakt u gereed, gaat weg uit het midden van mijn volk, zowel gij als de Israëlieten; gaat, dient de Eeuwige, zoals gij gezegd hebt. Neemt ook uw kleinvee en uw runderen mee, zoals gij gezegd hebt; maar gaat! En wilt ook mij zegenen. De Egyptenaren drongen eveneens sterk bij het volk aan, om het snel uit het land te laten gaan, want, zeiden zij, wij sterven allen. - De tijd, dat de Israëlieten in Egypte gewoond hadden, was vierhonderd en dertig jaar. En na vierhonderd en dertig jaar, juist op de dag af, gingen al de legerscharen van de Eeuwige uit het land Egypte!” **Surinaams:** *“Ma na baka fu den dri dei Gado kon na Moshe agen, A taki: Wan strafu Mi sa strafu Farao nanga en kondre ete, èn dan a sa gi un pasi wanten fu gowe; en srefi sa yagi un komoto na en kondre. Bika te mindri-neti Mi sa waka heri Egipiti-kondre doro, èn ala fosi pikin fu ala libi-suma èn fu ala meti sa dede da srefi neti; da fosi pikin fu kownu Farao Mi sa teki fosi, Mi sa doro te na den fosi*

pikin fu den srafu-uma, disi de wroko na miri; so srefi ala den fosi pikin fu den meti sa dede tu. En wan babari sa opo na heri Egipti-kondre, leki no wan suma ben yere ete, èn leki den no sa yere moro. Ma na mindri fu den pikin fu Israel no wan dagu srefi sa bari. We dan ala Egipti-suma sa kon begi unu, nanga kni na gron srefi den sa taki gi yu: Tangi-tangi, komoto esi na wi kondre, libi wi, yu nanga ala den tra suma fu yu! Ma ete Farao no gi den pasi fu gowe, bikasi a meki en hati kon tranga baka agen. - We te mindri-neti Masra Gado seni wan engel fu En go waka heri kondre doro, A meki a kiri ala den fosi pikin fu den Egipti-suma; a bigin na da gran prins fu Farao te a kisi na den fosi pikin fu den suma na dungru-oso èn te na den meti srefi. We dati meki ala suma kon skreki fu tru, èn Farao srefi opo na neti, en nanga den tra gran-masra fu kondre, nanga ala Egipti-suma, èn wan bigi babari opo na heri Egipti-kondre da srefi neti; bika no wan oso ben de, disi no ben abi dede-sma. En nanga da skreki Farao seni begi Moshe nanga Aharon da srefi neti, meki den teki den Israel-suma, èn gowe esi, go dini Masra, so leki den wani. A taki, den kan teki den skapu tu nanga den kow, so leki den ben taki; ma den mu gowe esi èn den mu begi fu en tu. So srefi ala den tra Egipti-suma begi den pikin fu Israel tumsi, meki den gwe esi; bika den ben frede, efu den no gwe, libi den esi, den alamala sa dede. - Da heri ten, disi den Israel-suma ben libi na Egipti-kondre meki fo-hondro nanga dritentin yari. Na baka Masra puru den alamala na Egipti-kondre na wan deil!" **Hindoestaans:** "Tab Prabhu Moshe se bolis: Ham Egypte des me aur huwa ke rája ke uppar ekgo musibat auro lábe. Tab u játi bhar ke jabar jasti se hia se khader deiga. Israel log ke mardána aur aurat se bol ki usab ke cáhi Egypte log ke parosi aur parosin se sona aur cáni ke cij mánge ke. Prabhu aise karis ki Egypte log Israel log ke deis jaun cij usab mángis. Rája ke kamkartan aur janta log Moshe ke bahut barka mánat raha. Tab Moshe rája se bolis: Prabhu bolis hai: Bic rát me Ham Egypte des me ábe. Tab sab Egypte log ke barka betwa mar jáiga. Rája ke barka betwa, je ráj caláwat aur gulámin ke barka betwa talak, je miri se dhán pere hai, usab mar jáiga. Aur bhi sab janáwar jaun pahila wála ghat paida bhail hai. Tab Egypte ke des bhar me sab koi jor se roiga. Aisan rowái-pitái i des me kabhi na bhail hai aur phin se na hoiga. Baki Israel log aur usabke janáwar me se koi na mariga. Tab áp janiho ki Prabhu Egypte log ke aur Israel log ke alag alag kare hai. Tab ápke sab kamkartan hamár lage áike gore giriga aur boliga: Ápan játi log ke leike hia se ja. Tab ham cal jábe. Bas Moshe gussa me rája ke lage se cal gail. Pahile Prabhu Moshe se bolis raha: Rája tor bát na suniga. I rakam se Ham i des me ápan acambho kám auro barhia se dekhái sakab. Moshe aur Aharon i sab acambho kám rája ke áge karis raha. Baki Prabhu okar dil jaise patthar ghat kar deis raha ki u Israel log ke ápan des me se na jáin dewe! - Tab bic rát me Prabhu Egypte log ke barka betwan aur janáwar log ke pahila batcan ke már dháris. Rája ke barka betwa je ráj caláwat, aur jahalian ke barka betwan bhi mar gail. Tab rája, okar kamkartan aur janta log jágke bahut cauk gail. Sab ghar me koi mar gail raha aur sab koi rowat pitat raha. Tab ohi rát ke rája Moshe aur Aharon ke bolwáis aur bolis: Tulog hia se turant hamár janta log ke bic me se cal ja! Ja Prabhu ke puje jaise tulog mángat rahile. Ápan gáigoru aur bhera bakari bhi leja! Aur hamár khátin Prabhu se ásir-bát mangihe. Tab Egypte ke janta log bhi bolis: Hia se haldi se cal ja, nahi to hamlog sab koi mar jáb! - Israel log ohi tárik par cár sau tis baris Egypte me rahat raha. Tab jab i tem pura hoi gail raha, tab Prabhu ke ek ek kul Egypte me se cal gail!" **Javaans:** "Pangeran Gusti Elohim ngandika marang Nabi Moshe: Ingsun bakal ndhatengake wewelak sapisan engkas marang Pringon lan marang tanah Mesir, sawuse mangkono mesthi bakal nglilani sira lunga saka ing kene. Dene samangsa wus nglilani lunganira, sira malah padha dipeksa-peksa metu saka ing nagara kene. Kang iku sira ndhawuhana marang umat, supaya saben wong lanang njaluka marang tanggane barang dandanan mas lan selaka, mangkono uga saben wong wadon marang tanggane! Pangeran Gusti Elohim tumuli ndadekake wong Mesir padha atindak loma marang bangsa iku, lan maneh Nabi Moshe iku kajen banget ana ing tanah Mesir, ana ngarepe para abdine Sang Prabu Pringon lan para kawulane. Nabi Moshe munjuk mangkene: Pangandikanipun Pangeran Gusti Elohim makaten: Ing wayah tengah wengi Ingsun bakal tindak ndlajahi tanah Mesir. Nuli sakehe, anak pembarep ing tanah Mesir bakal padha mati, wiwit pembarepe Pringon kang bakal lungguh ing dhampare nganti tekan pembarepe batur wadon kang ngadhép watu panggilingan, uga sakehe pembarepe kewan. Sarta ing satanah Mesir bakal ana udan tangis kang luwih dening ngeres-eresi, kang durung tau kelakon lan kang bakal ora kelakon maneh. Nanging marang wong Israel sapa bae, ora ana asu siji-sijia kang wani mbaung, dadia marang manungsa utawa marang kewan, supaya sira padha sumurupa yen Pangeran Gusti Elohim mbedakake wong

Mesir lan wong Israel. Ing ngriku sakathahing para abdi dalem badhe sami ndhatengi kawula kaliyan sumungkem sarta wityantenipun: Sumangga panjenengan tindak, panjenengan dalah sadaya ingkang ndherek panjenengan. Sasampunipun makaten kawula lajeng badhe kesah. Nabi Moshe banjur mundur saka ing ngarsane Sang Prabu Pringon klawan duka banget. Pangeran Gusti Elohim ngandika marang Nabi Moshe mangkene: Pringon ora bakal ngrungokake sira, supaya kaelokaningSun mundhaka akeh ana ing tanah Mesir. Nabi Moshe lan Rama Aharon wus padha nindakake sakehe kaelokan iku ana ngarsane Sang Prabu Pringon. Nanging Pangeran Gusti Elohim mangkotake galihe Sang Prabu Pringon, temah ora nglilani wong Bani Israel padha metu saka ing nagarane. - Katyarita bareng tengah wengi Pangeran Gusti Elohim mateni saben anak pembarep ing tanah Mesir, wiwit pembajenge Sang Pringon kang tyalon nglenggahi keprabon, nganti tekan pembarepe wong tahanan kang ana ing pakunjaran, dalah sakehe pembarepe kewan. Ing bengi iku Sang Prabu Pringon banjur wungu, samono uga para abdine lan sakehe wong Mesir, sarta keprungu panjerite wong Mesir, sabab ora ana omah siji-sijia kang ora kepaten. Bengi iku uga Sang Prabu Pringon nimbali Nabi Moshe lan Rama Aharon, dhawuhe: Sira padha mangkata, metua saka antarane bangsaningsun, iya sira, iya wong Israel kabeh, wis padha lungaa, saosa pangabekti marang Pangeran Gusti Elohim, kaya kang wus dadi panyuwunira. Wedhus lan sapinira padha sira gawanana, kaya kang dadi aturira, gek endang padha lungaa lan ingsun suwunna berkah. Anadene wong Mesir iya padha neseg kanthi adreng marang bangsa iku, supaya padha enggala lungga saka ing tanahe, awitdene pangutyape: Mengko kita kabeh mesthi padha mati! - Mungguh pamanggone Israel ana ing tanah Mesir iku lawase patang atus telung puluh taun. Sawuse patang atus telung puluh taun, mbeneri dina iku, kelakon sakehe wadya-balane Pangeran Gusti Elohim padha budhal saka ing tanah Mesir!" (שְׁמוֹת Sh'mot [Exodus] 11:1-10, 12:29-33 en 12:40-41). - "Op de vijftiende dag van de eerste maand verlieten de Israëlitien Ra'amses; voor de ogen van de Egyptenaren trokken ze de dag na het Pesachmaal onbevreesd weg. De Egyptenaren waren toen hun eerstgeborenen, die de Eeuwige gedood had, aan het begraven; hun goden waren door de Eeuwige van hun voetstuk gestoten!" (בְּמִדְבָר B'mid'bar [Numeri] 33:3-4, NBV).

De 10^e en laatste plaag was een directe aanval op de Farao zelf, die door de Egyptenaren als een god vereerd werd en waarvan zij dachten dat hij een incarnatie was van o.a. Osiris, de schenker van het leven, maar nu bleek hij niet eens in staat te zijn om het leven van zijn eigen zoon te redden en machteloos te staan tegen de dood van alle eerstgeborenen in Egypte. Het was niet alleen erg pijnlijk voor hem om zijn eigen kind te verliezen, maar ook om daarmee zijn eigen goddelijke status te verliezen. Ook de positie van Osiris zelf werd door de dood van alle eerstgeborenen ernstig aangetast. Osiris was immers de heerser over het dodenrijk en hij was het die bepaalde wie in het dodenrijk neerdaalde en wanneer, niemand anders! Volgens de Egyptische mythologie moest elke dode voor de troon van Osiris verschijnen. Hier zou zijn hart gewogen worden tegen de Veer van de Waarheid. Als de dode een goed leven had geleid, was het hart lichter en mocht hij van Osiris het hiernamaals betreden, maar als het hart door alle zonden zwaarder was dan de veer, werden het hart en de dode door een monster opgegeten. Thoth, de god van de maan en de magie, trad in de onderwereld op bij het wegen van het hart, noteerde het oordeel van Ma'at, de godin van de orde, en bracht de overledene tot bij Osiris. Osiris was het dus gewend om in het dodenrijk op de rechterstoel te zitten, maar nu bleek dat niet hij degene was, die het laatste woord over de dood had, maar de G'd van Israël! Dat was een onbeschrijflijke vernedering voor deze afgod. Niet alleen Osiris, maar ook zijn vrouw Isis, de godin van het leven, werd door de 10^e plaag behoorlijk in verlegenheid gebracht. Isis komt op doodskisten tezamen met Nephtys voor, waar zij met uitgespreide vleugels de doden beschermt en hun levensadem schenkt. Bij de 10^e plaag bleek zij echter niet in staat te zijn om de eerstgeborenen te beschermen, noch om hen na hun dood nieuwe levensadem in te blazen. Met deze laatste plaag werd ook haar zoon Horus buiten spel gezet, want de opvolger van de Farao was al naar het dodenrijk afgedaald nog voordat de oude Farao overleden was, zodat het voor Horus op dat moment onmogelijk was om naar het lichaam van de volgende Farao over te gaan. Door alle eerstgeborenen in het land Egypte te doden, van de kroonprins tot de oudste zoon van de geringste slaaf (hoofdstuk 11, vers 5) en de oudste zoon van de gevangene in de kerker (hoofdstuk 12, vers 29), liet de G'd van Israël zien dat alleen hij de absolute controle had

over leven en dood. Toch roept dit ook vragen op. Waarom heeft de Eeuwige het toegelaten dat de Engel des Doods ook de eerstgeborenen van de slaven en de eerstgeborenen van de gevangenen heeft gedood? De medeslaven uit andere volken hebben de Israëlieten toch nooit verdrukt, want zij deelden immers hetzelfde lot. Dat ook hun oudste zonen op dezelfde manier stierven als die van hun Egyptische onderdrukkers lijkt daarom niet rechtvaardig, maar nog veel onbegrijpelijker lijkt de dood van de oudste zonen van de gevangenen in de kerker. Een kind van een gevangene stond in de sociale hiërarchie namelijk lager dan het kind van een slavin. Dit vereist nadere uitleg. Wel, Rashi geeft die uitleg door te stellen dat ook de slaven en de gevangenen net als de Egyptenaren afgodendienaars waren. Volgens Rashi was het doden van ook hun eerstgeborenen daarom noodzakelijk zodat zij niet achteraf konden zeggen dat zij door hun eigen goden gered werden om hun vernederingen te wreken en de Egyptenaren te straffen. Wij mogen nooit vergeten, dat achter alle afgoden gewoon demonen zitten, en die heeft de Eeuwige aangepakt en afgestraft! Aan alle afgoden in Egypte, dus niet alleen die van de Egyptenaren, maar ook die van de slaven en krijgsgevangenen uit andere volken, die zich in Egypte bevonden, had de Eeuwige Zijn strafgerichten geoefend. Deze goden waren volkomen machteloos en niet in staat om de plagen af te wenden. Zij konden niet tegen Hem op! Door de eeuwen heen hebben talrijke wetenschappers geprobeerd om de tien plagen op natuurlijke wijze te verklaren, maar zij zijn er niet in geslaagd. Zij waren niet in staat om uit te leggen hoe het kon dat elke plaag precies op dat tijdstip en in die omvang begon die de Eeuwige bij monde van Moshe van te voren heeft aangekondigd en onmiddellijk kon stoppen op het moment waarop Moshe daarom bad. Ook is het nog steeds onmogelijk te verklaren hoe het komt dat de Israëlieten er geen last van hadden. Zo blijven er slechts twee mogelijkheden over: òf men schrijft alles toe aan de toeval, òf men geeft toe, dat hier daadwerkelijk sprake is van een bovennatuurlijk ingrijpen, waarmee de G'd van Israël aan iedereen Zijn absolute gezag getoond heeft! Ik geloof in dat laatste! Ook Yit'ro [Jetro], de schoonvader van Moshe geloofde daarin: *“Moshe vertelde zijn schoonvader hoe G'd de Farao en de Egyptenaren had gestraft om de Israëlieten te redden. Ook vertelde hij van de moeilijkheden onderweg en hoe de Eeuwige hen eruit had geholpen. Yit'ro verheugde zich over alles wat de Eeuwige voor hen gedaan had en hij zei: Dank aan de Eeuwige! De Farao en de Egyptenaren hebben jullie met minachting behandeld, daarom heeft Hij jullie uit hun greep bevrijd. Nu weet ik dat de Eeuwige machtiger is dan alle goden!”* **Surinaams:** *“Na baka Moshe go sidon nanga en wefi tata, a ferteri en ala den tori, fa Masra ben strafu Farao nanga den tra Egipiti-suma fu den Israel-suma ede, èn fa Gado ben puru den na so meni ogri, disi ben miti den na pasi. We di Yetro yere ala den tori so na Moshe mofo, da heiden-priester kon ferwondru fu tru, te en srefi hati firi wan prisiri fu dati, a taki: Gran-tangi fu Masra, disi A ben yepi un so fara, fu a puru un alamala na den Egipiti-suma èn na Farao ondro. Now mi srefi si, tru-tru Masra bigi, moro leki ala den tra soso gado!”* **Hindoestaans:** *“Tab Moshe ápan sasur se phor phorke batáis Prabhu Egypte ke rája aur okar janta log se ka ka karis raha Israel log ke bacáwe khátin. U bhi batáis usab rasta me kaun jhanjhat me paral raha aur kaise Prabhu ulogke saháita karis raha. Tab okar sasur i sab bát sunke khusi bhail. U bolis: Prabhu tulogke Egypte ke rája aur okar janta ke háth me se bacáis hai. Oke barka mán! Usab tulogke satáwat aur natija karat raha, baki u tulogke huwa se nikáris hai. Ab ham samajh gaili ki Prabhu sab bhagwán se barka hai!”* **Javaans:** *“Sawuse iku Nabi Moshe tumuli nyariosake marang kang rama mara-sepuhe samubarang kang wus ditandukake dening Sang Gusti Elohim marang Sang Prabu Pringon lan marang wong Mesir marga saka wong Israel, mangkono uga sakehing karibedan kang dialami ana ing dalan, apadene anggone Pangeran Gusti Elohim ngluwari umate. Imam Yitro rena panggalihe mireng bab sakehe kamirahan kang wus ditandukake dening Pangeran Gusti Elohim marang wong Israel, yaiku anggone wus ngluwari saka ing tangane wong Mesir. Pangandikane Imam Yitro: Pinujia Pangeran Gusti Elohim kang wus ngluwari sliramu kabeh saka ing tangane wong Mesir lan saka ing astane Sang Prabu Pringon. Saiki aku sumurup, yen kaluhuraning Pangeran Gusti Elohim iku ngungkuli sakehe para elohim; marga Panjenengane wus ngentasake bangsa iki saka ing tangane wong Mesir, sabab wong-wong iku wus padha tumindak sawenang-wenang marang bangsa iki!”* (שמורת) Sh'mot [Exodus] 18:8-11). Evenals in de Javaanse vertaling zien wij ook in de Nederlandse Chumash-vertaling van Jitschak Dasberg nog een kleine toevoeging: *“Nu weet ik dat de Eeuwige groter is dan alle goden, want dat wat zij met moedwil deden, is over henzelf gekomen!”* en in de Statenvertaling: *“Nu weet ik, dat de Eeuwige groter is dan alle*

goden; want in de zaak, waarin zij trotselijk gehandeld hebben, was Hij boven hen!” Daarom kon Moshe bij de Schelfzee uit volle borst zingen: “Wie onder de goden is Uw gelijke, Eeuwige? Wie is Uw gelijke, zo ontzagwekkend en heilig? Wie dwingt zoveel eerbied af met roemrijke daden? Wie anders verricht zulke wonderen?” **Surinaams:** “Ke Masra, no wan gado de leki Yu! Suma kan du so gran wondru-wroko? No wan kan du so bigi wondru leki Yu!” **Hindoestaans:** “He Prabhu, Áp etana máhán aur pawitr báto! Ápke ghat ekko bhagwán na hai. Ápke barka kám aparampár aur acambho hai!” **Javaans:** “Dhuh Gusti Elohim, panunggilanipun para elohim sinten ingkang nyameni Paduka; sinten ingkang kados Paduka, mulya margi saking kasutyen Paduka, ngajrih-ajrihi awit saking pakaryan Paduka ingkang misuwur? Paduka ninda-kaken kaelokan?” (שְׁמוֹת Sh'mot [Exodus] 15:11).

מי־כמוך באלים אדוני? מי־כמוך נאדר קודש? נורא תהלות עשה פלא:
Mi chamocha baElim, Adonai? Mi chamocha ne'edar baqodesh? Nora t'hilot, ose fele?

Werner Stauder